

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра фінансів і банківської справи

О.В. Нсізвестна

ВАЛЮТНИЙ РИНОК

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

Кривий Ріг
2017

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра фінансів і банківської справи

О.В. Нєізнєстна

ВАЛЮТНИЙ РИНОК

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

Затверджено на засіданні
кафедри фінансів і банківської справи
Протокол № 15
від “8” травня 2017 р.

Схвалено навчально-методичною
радою ДонНУЕТ
Протокол №_8____
від “28” травня 2017 р.

Кривий Ріг
2017

УДК 339.722(078)

Н 45

Рецензенти:

Н.О. Слободянюк - кандидат економічних наук, доцент;
Л.Я. Шевченко - кандидат економічних наук, доцент.

Неізнєстна О.В.

Н 45 Методичні рекомендації з вивчення дисципліни «Валютний ринок» [Текст] / О.В. Неізнєстна : Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, Каф. фінансів і банківської справи. – Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2017. – 71 с.

Методичні вказівки призначені для надання допомоги студентам з вивчення курсу «Валютний ринок».

Методична розробка містить загальні рекомендації щодо вивчення дисципліни, опис дисципліни, її змістових модулів і тем, методів оцінювання і розподілу балів, що отримують студенти упродовж вивчення дисципліни, плани практичних занять, питання для обговорення, теми доповідей, завдання до самостійної роботи студентів, тести для самоперевірки.

© Неізнєстна О.В., 2017

©Донецький національний університет
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган – Барановського, 2017

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП	5
ЧАСТИНА 1 Загальні рекомендації щодо вивчення дисципліни	7
ЧАСТИНА 2 Зміст семінарських/ практичних занять	13
ЧАСТИНА 3 Методичні рекомендації з організації самостійної роботи студентів	37
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	67

ВСТУП

Однією із найважливіших складових грошового ринку є валютний ринок, формування та активний розвиток якого розпочався в 1992 році. На сьогоднішній день валютний ринок є достатньо розвинутим, характеризується розгалуженою структурою, включає як біржовий, так і позабіржовий сектори, та розвивається досить динамічно. За роки існування валютного ринку в Україні розроблена законодавча та нормативна база, а також створені інституціональні форми організації валютних відносин. В державі існує національно валютна система, як державно-правова форма організації валютних відносин, яка встановлює певний порядок здійснення валютних операцій, купівлі-продажу, вивезення-ввезення іноземної валюти та валютних цінностей, валютні курси, організацію валютного контролю, тощо.

Розбудова в Україні відкритої ринкової економіки, інтеграція її у світовий економічний простір зумовлюють прямий вихід переважної більшості суб'єктів господарювання на світовий ринок, активну участь їх у міжнародних розрахунках та систематичну діяльність на валютних ринках, що призводить до того, що навчально-методичні видання з економічних дисциплін взагалі, і зокрема з функціонування валютного ринку, швидко застарівають. Цими обставинами обумовлюється необхідність постійного оновлення та перевидання наявних навчально-методичних матеріалів. Дані методичні вказівки спрямовані на закріплення студентами тих теоретичних знань, що були ними отримані на лекційних заняттях та протягом самостійної роботи. За кожною темою сформовано термінологічні словники, особлива увага приділена підготовці задач, під час розв'язання яких студенти мають опрацювати формули, що стосуються найбільш поширених на валютному ринку математичних розрахунків. Формулювання тем для рефератів за кожною темою курсу дозволяє студентам розкрити власний потенціал щодо самостійного опрацювання дисципліни «Валютний ринок». Полегшити самостійну роботу студентів покликаний і сформований у методичних вказівках перелік рекомендованої літератури щодо вивчення даної дисципліни. Перевірити міру засвоєння матеріалу допоможуть студентам контрольні запитання, складені для кожної теми окремо.

Дисципліна «Валютний ринок» є однією з професійно-орієнтованих дисциплін в програмі підготовки фахівців за спеціальністю «Фінанси, банківська справа та страхування» та в програмах підготовки фахівців інших економічних спеціальностей у вищих навчальних закладах.

Мета її вивчення полягає у формуванні у студентів системи теоретичних знань та практичних навичок роботи на валютному ринку.

На досягнення зазначеної мети направлені такі завдання вивчення курсу студентами:

- послідовне вивчення основних принципів організації міжнародних розрахунків і валютних операцій;
- ознайомлення із законодавчо-нормативною базою з питань

регулювання і контролю аспектів валютних операцій;

- розгляд методико-методологічних особливостей оцінки і прогнозування міжнародних розрахунків і процесів на валютному ринку;
- отримання навиків щодо ухвалення рішень на світовому ринку на підставі даних традиційних і нових інструментів його аналізу.

Вивчення дисципліни ґрунтується на засвоєних студентами базових знаннях в галузі макро- і мікроекономічної теорії, економічної історії, економіки підприємств, фінансів, обліку і аналізу, достатній математичній та статистичній підготовці.

Предмет вивчення дисципліни: економіко-правові аспекти функціонування валютного ринку України; методи ефективного управління діяльністю на валютному ринку, сучасні тенденції розвитку різноманітних послуг на валютному ринку.

ЧАСТИНА 1

ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Методичні вказівки підготовлено згідно із робочою програмою дисципліни "Страхування". Опис дисципліни наведений у таблиці 1.

Таблиця 1 - Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова / вибіркова дисципліна	Вибіркова
Семестр	4
Кількість кредитів	4
Загальна кількість годин	120
Кількість модулів	1
Лекції, годин	25
Практичні/ семінарські, годин	15
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	80
Тижневих годин для денної форми навчання:	12
аудиторних	3
самостійної роботи студента	9
Вид контролю	залік

З метою контролю засвоєння студентами навчального матеріалу дисципліна розбита на три змістовні модулі: перший включає теми з методологічних основ функціонування валютного ринку України (теми 1-2), другий – теми з сутності та видів операцій на валютному ринку (теми 3-6) та третій – з механізму регулювання стійкості розвитку валютного ринку (теми 7-9) (таблиця 2). Після вивчення кожної з цих груп тем здійснюється проміжне оцінювання знань студентів і визначається модульно-рейтингова оцінка.

Таблиця 2 - Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	У тому числі			
		л	п/с	лаб	срс
1	2	3	4	5	6
Модуль					
Змістовий модуль 1: Методологічні основи функціонування валютного ринку України					
Тема 1. Становлення та організація світового валютного ринку	14	4	1		9

Тема 2. Валютна система як організаційно-правова форма реалізації відносин на валютному ринку	14	4	1		9
Разом за змістовий модуль 1	28	8	2		18
Змістовий модуль 2: Сутність та види операцій на валютному ринку					
Тема 3. Валютний курс як атрибут валютного ринку. Поточні валютні операції	15	4	2		9
Тема 4. Основи організації міжнародних розрахунків	13	2	2		9
Тема 5. Роль кредиту в забезпеченні зовнішньої торгівлі, його види та зв'язок з умовами платежу	15	4	2		9
Тема 6. Банківська гарантія в міжнародних розрахунках	10	1	1		8
Разом за змістовим модулем 2	53	11	7		35
Змістовий модуль 3: Механізм регулювання стійкості розвитку валютного ринку					
Тема 7. Валютна політика та валютне регулювання	13	2	2		9
Тема 8. Платіжний баланс та золотовалютні резерви в системі валютного регулювання	13	2	2		9
Тема 9. Ризики на валютному ринку та методи їх мінімізації	13	2	2		9
Разом за змістовим модулем 3	39	6	6		27
Усього годин	120	25	15		80

Тема 1. Становлення та організація світового валютного ринку

Методичні вказівки щодо вивчення теми

Поняття валютного ринку. Світові фінансові потоки і механізми їх обслуговування. Принцип розподілу грошового капіталу у світовій економіці через валютні ринки залежно від очікуваного доходу та ризику.

Функції валютного ринку: здійснення міжнародних розрахунків, регулювання валютних курсів, диверсифікація валютних резервів, страхування валютних ризиків, одержання прибутку учасниками валютного ринку, реалізація валютної політики держав і світового співтовариства.

Особливі риси валютного ринку: альтернативність, свобода вибору, мотивація учасників, ризиковий характер, часткова регульованість.

Суб'єкти валютного ринку. Продавці валюти, її покупці та посередники. Громадяни та суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності, комерційні банки, валютні біржі, брокерські контори, міжнародні фінансові організації, світові

транснаціональні банки, а також центральні банки і державні скарбниці окремих держав.

Активи валютного ринку: грошові знаки держав, міжнародні розрахункові одиниці, світові гроші, платіжні документи (чеки, векселі, акредитиви, пластикові картки тощо), фондові цінні папери (акції, облігації та ін.), монетарні метали.

Операції валютного ринку: касові угоди (угоди з негайною поставкою) типу спот, термінові угоди форвардного типу та опціони. Особливості визначення валютних курсів у разі застосування окремих груп валютних операцій.

Механізм ціноутворення на валютному ринку. Засоби міжнародних розрахунків, технології та технічне оснащення валютного ринку. Структура валютного ринку: біржовий, позабіржовий, міжбанківський; первинний, вторинний; національні, регіональні та світовий.

Центри світового валютного ринку. Сучасні тенденції розвитку валютного ринку.

Тема 2. Валютна система як організаційно-правова форма реалізації відносин на валютному ринку

Методичні вказівки щодо вивчення теми

Поняття валюти та валютної системи. Роль і функції валютної системи. Основні елементи валютної системи: національні валюти, конвертованість валют, курси валют, міжнародні та регіональні розрахункові одиниці, міжнародні та регіональні фінансові організації, валютні ринки, валютне регулювання.

Еволюція валютної системи: золотий стандарт, золото-девізний стандарт, Бреттон-Вудська та Ямайська валютні системи.

Національні, регіональні та світові валютні системи. Сучасна міжнародна валютна система. Європейська валютна система. Особливості валютного регулювання і валютного контролю у промислово розвинених країнах.

Валютні цінності умовні та безумовні: національна та іноземна валюти, платіжні та кредитні засоби, міжнародні розрахункові одиниці, світові гроші.

Тема 3. Валютний курс як атрибут валютного ринку. Поточні валютні операції

Методичні вказівки щодо вивчення теми

Сутність і функції валютного курсу. Теорія паритету купівельної спроможності. Валютний курс як елемент кількісної теорії грошей. Види валютних курсів. Режими валютних курсів. Фактори, що впливають на валютні курси: валютний курс і платіжний баланс, ВВП та ВНП, грошова маса та інфляція, рівень облікових і процентних ставок, кон'юнктурні фактори тощо.

Валютний курс і валютне котирування. Пряме і непряме котирування, тверде і номінальне, повне. Курси засобів платежу в іноземній валюті. Сторони Bid і Offer у котируванні валютних курсів. Фактори, що впливають на розмір

маржі при котируванні валютних курсів (сума угоди, статус контрагента, ліквідність та кон'юнктура ринку. Валютна позиція: відкрита та закрита, довга і коротка. Конвертованість національної валюти.

Порядок відкриття та функціонування банківських рахунків в іноземній валюті. Міжбанківські кореспондентські відносини, їх типи, види рахунків, що функціонують при наявності кореспондентських відносин. Етапи створення кореспондентських відносин між банками. Система СВІФТ. Купівля банками іноземної валюти для міжнародних розрахунків.

Тема 4. Основи організації міжнародних розрахунків

Методичні вказівки щодо вивчення теми

Способи платежу при міжнародних розрахунках.. Авансові платежі. Платіж на відкритий розрахунок. Банківський переказ, його особливості при експортних та імпорتنих операціях. Розрахунки з використанням чеків, пластикових карток, векселів.

Документарний акредитив. Фази акредитива. Форми акредитива: відкличний, безвідкличний, непідтверджений, підтверджений, непокритий, покритий. Види та конструкції акредитиву. Відкриття акредитиву. Виконання акредитиву. Інкасо, його види. Фази документарного інкасо. Узгодження умов інкасо. Виписка інкасового доручення і подання документів.

Тема 5. Роль кредиту в забезпеченні зовнішньої торгівлі, його види та зв'язок з умовами платежу

Методичні вказівки щодо вивчення теми

Роль кредиту в забезпеченні зовнішньої торгівлі, його види та зв'язок з умовами платежу. Кредитування імпорту: на основні векселя, документарного акредитива, пряме кредитування. Кредитування експорту: короткострокове, форфейтинг та факторинг, лізинг.

Тема 6. Банківська гарантія в міжнародних розрахунках

Методичні вказівки щодо вивчення теми

Загальні принципи і правові основи банківської гарантії. Поручительство. Платіжне зобов'язання. Дія банківських гарантій. Видача банківських гарантій. Використання банківської гарантії. Типи банківських гарантій. Види банківських гарантій.

Тема 7. Валютна політика та валютне регулювання

Методичні вказівки щодо вивчення теми

Валютна політика держави. Форми валютної політики: поточна та довгострокова. Дисконтна та девізна політика. Інструменти валютної політики: валютна інтервенція, диверсифікація валютних резервів, девальвація, ревальвація. Офіційний курс національної валюти, його визначення і використання. Політика щодо конвертованості національної валюти.

Тема 8. Платіжний баланс та золотовалютні резерви в системі валютного регулювання

Методичні вказівки щодо вивчення теми

Платіжний баланс та його роль у валютно-фінансових відносинах країн.

Структура платіжного балансу. Рахунок поточних операцій, торговий баланс, баланс послуг, баланс некомерційних операцій. Рахунок операцій з капіталом і фінансових операцій. Резервні активи. Загальне сальдо платіжного балансу. Інформаційна база і порядок складання платіжного балансу. Аналіз платіжного балансу. Коригування платіжного балансу. Політика держави щодо зменшення дефіциту платіжного балансу. Динаміка сальдо платіжного балансу України та її вплив на економічне становище держави.

Тема 9. Ризики на валютному ринку та методи їх мінімізації

Методичні вказівки щодо вивчення теми

Поняття про валютний ризик. Типи валютного ризику: ризик валютних операцій, ризик перерахунків, конкурентно-валютний ризик у зовнішньоекономічній діяльності. Система управління валютним ризиком. Етапи управління: аналіз ринку і прогнозування валютних курсів, оцінка валютного ризику, методи і механізми запобігання наслідків ризиків, у тому числі страхування.

Термінові валютні угоди. Форвардні угоди: сутність, методика розрахунку курсу форвард, умови застосування. Ринок ф'ючерсів: особливості, котирування цін фінансових ф'ючерсів, розрахунки за ф'ючерсними контрактами, розрахункова палата, поняття і види маржі при торгівлі ф'ючерсними контрактами, види ордерів, стандартність умов ф'ючерсного контракту. Опціонні угоди: сутність валютного опціону, ціна опціону, організація опціонної торгівлі, стратегія опціонної угоди. Операції своп: сутність валютного свопу, види свопів, процентні свопи, умови використання та організація операцій своп. Валютні арбітражні операції: особливості застосування, види, процентний арбітраж.

Методом оцінювання дисципліни "Валютний ринок" виступає залік. Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю). Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами складання змістових модулів.

Оцінювання протягом семестру

№ теми практичного заняття	Вид роботи/бали					
	Тестові завдання	Задачі, завдання, кейси тощо	Обговорення теоретичних питань теми	Індивідуальне завдання	ПМК	Сума балів
Модуль 1						
Змістовий модуль 1						
Тема 1	2	2	2	-	-	6
Тема 2	2	2	2	-	-	6
Разом змістовий модуль 1	4	4	4	-	10	22
Змістовий модуль 2.						
Тема 3	2	2	2	-	-	3
Тема 4	2	2	2	-	-	1
Тема 5	2	2	2	-	-	3
Тема 6	2	2	2	-	-	3
Разом змістовий модуль 2	8	8	8	10	10	44
Змістовий модуль 3.						
Тема 7	2	2	2	-	-	3
Тема 8	2	2	2	-	-	3
Тема 9	2	2	2	-	-	3
Разом змістовий модуль 3	6	6	6	6	10	34
Разом	18	18	18	16	30	100

ЧАСТИНА 2

ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ/ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

На практичних заняття виносяться найсуттєвіші питання, насамперед методичні, які потребують обговорення і поглибленого з'ясування сутності. Важливим завданням практичних занять є розгляд методики розв'язання задач та аналізу виробничих ситуацій на конкретних матеріалах. Кожний студент самостійно розв'язує задачі та аналізує конкретні ситуації, приходячи на заняття з поетапними і підсумковими результатами (у письмовій формі). На практичних заняттях перевіряються результати розрахунків, їх обґрунтованість, аналізуються варіанти та приймається остаточне рішення. В процесі практичних занять здійснюється поточний контроль рівня знань студентів.

ТЕМА 1. СТАНОВЛЕННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ СВІТОВОГО ВАЛЮТНОГО РИНКУ

Семінар запитань і відповідей

План заняття

1. Сутність, структура та функції світового валютного ринку.
2. Загальна характеристика атрибутів валютного ринку
3. Валютні операції та їх основні види.
4. Основні центри торгівлі валютою.
5. Чинники, що визначають кон'юнктуру валютного ринку
6. Міжнародні валютно-фінансові організації та їх роль.
7. Валютний ринок України та особливості його функціонування.
8. Розв'язування ситуаційних задач і завдань.

Питання для самоконтролю

1. Які види валютних операцій вам відомі?
2. Що являє собою валютний ринок України?
3. Яка структура валютного ринку України і хто на ньому працює?
4. Які ви знаєте функції валютного ринку?
5. Якими нормативними документами здійснюється регулювання валютного ринку України?
6. Чим відрізняються строкові валютні операції від операцій спот?
7. З якою метою використовуються строкові валютні операції?
8. Як здійснюється інформаційне забезпечення операцій на валютних ринках?
9. Які інформаційні агентства, що працюють на валютному ринку, ви знаєте?
10. Охарактеризуйте протистояння євро/долар в сучасних умовах.
11. Назвіть основні особливості сучасних валютних ринків.
12. Чому наявність валютного ринку вигідна для всіх учасників валютного ринку?

13. Назвіть основні причини зростання обсягів купівлі-продажу валюти на валютному ринку?

14. Охарактеризуйте періоди становлення валютного ринку України.

Задачі для розв'язання

Задача 1. Для кожного положення, наведеного нижче, знайдіть відповідні йому терміни та поняття.

1. Регламентований національним законодавством механізм купівлі-продажу національної валюти, її конверсії в іноземні валюти.

2. Міжнародний наднаціональний ринок позичкових капіталів, на якому здійснюються операції у євровалютах.

3. Організований валютний ринок на базі самостійних або контрольованих банками чи товарними фондовими біржами валютних бірж, де здійснюється фіксація довідкових валютних курсів.

4. Операції, пов'язані з купівлею – продажем валюти і платіжних документів у іноземній валюті з використанням їх у якості платіжних та розрахункових засобів у міжнародних відносинах.

5. Короткострокові (від 1 дня до 1 року) операції по розміщенню грошових коштів в іноземних валютах під визначений відсоток з метою одержання прибутку.

6. Операції по обміну визначеної кількості валюти однієї країни на валюту іншої країни по узгодженому курсу на визначену дату.

7. Операції, орієнтовані на отримання прибутку через різницю валютних курсів або відсоткових ставок.

8. Поточні конверсійні операції, що передбачають поставку валюти на 2-й робочий день з дня укладання.

9. Операції по обміну валюти за узгодженим курсом.

10. Термінові операції, що передбачають торгівлю стандартними контрактами, в яких регламентовані сума, метод розрахунку та термін.

11. Операції, які передбачають право купити чи продати валюту в майбутньому за курсом, зафіксованим в момент укладання угоди, але з незафіксованою датою поставки валюти протягом визначеного періоду.

12. Операції, що поєднують купівлю-продаж на умовах термінової поставки з одночасною контругодою на конкретний термін з тими ж валютами.

13. Небезпека валютних втрат внаслідок змін валютних курсів.

14. Страхування валютних ризиків шляхом укладання строкових угод на поставку валюти в майбутньому за узгодженою ціною.

15. Місце концентрації банків, спеціалізованих кредитно-фінансових інститутів, валютно-фінансових бірж, які здійснюють міжнародні валютні, кредитні та фінансові операції з валютою та валютними цінностями.

Поняття:

а) опціонні валютні операції;

б) національний валютний ринок;

в) хеджування;

г) біржовий валютний ринок;

- д) арбітражні валютні операції;
- е) конверсійні валютні операції;
- ж) ф'ючерсні валютні операції;
- з) валютні операції своп;
- і) валютні ризики; світовий фінансовий центр (СФЦ);
- к) євроринок;
- л) депозитні валютні операції;
- м) валютні операції.

Задача 2. Визначте, яке з положень є правильне, а яке помилкове.

1. Структура ресурсів міжбанківського валютного ринку складається з активів, що належать комерційним банкам, та регуляційних активів (валютних ресурсів центральних банків).
2. Основи світового валютного ринку, як цілісної системи, були закладені у ХІХ ст.
3. Валютні біржі та брокерські фірми зводять покупців та продавців іноземної валюти і здійснюють між ними валютні операції.
4. Міжнародні валютні ринки мають географічну локалізацію у світових фінансових центрах (СФЦ).
5. Світовий валютний ринок є ринком, що саморегулюється та виключає можливість його інституціонального регулювання.
6. На світовому валютному ринку домінують арбітражні та спекулятивні операції.
7. МВФ – неприбуткова установа, ресурси якої формуються шляхом внесків держав-членів.

ТЕМА 2. ВАЛЮТНА СИСТЕМА ЯК ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВА ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ ВІДНОСИН НА ВАЛЮТНОМУ РИНКУ

Семинар – розгорнута бесіда

План заняття

1. Сутність, види та функції валютних систем.
2. Еволюція світової валютної системи.
3. Паризька валютна система.
4. Бреттонвудська валютна система.
5. Ямайська валютна система.
6. Європейська валютна система.
7. Характеристика елементів національної валютної системи
8. Розв'язування ситуаційних задач і завдань.

Питання для самоконтролю

1. Які особливості визначення ролі національних валют, світових валют та золота в міжнародних розрахунках?
2. Охарактеризуйте основні елементи світової валютної системи.
3. Розгляньте світову ієрархію валют і перспективи її трансформації.

4. Назвіть основні принципи Паризької валютної системи.
5. Які Вам відомі різновиди золотого стандарту?
6. Що характеризує Генуезьку валютну систему?
7. Назвіть основні принципи Бреттон-Вудської валютної системи.
8. Розшифруйте термін SPR (СПЗ).
9. Розкрийте причини кризи Бреттон-Вудської валютної системи.
10. Які основні характеристики Ямайської валютної системи?
11. Що Вам відомо про розвиток Європейської валютної системи?

Задачі для розв'язання

Задача 1. Для кожного положення, наведеного нижче, знайдіть відповідні йому терміни та поняття.

1. Інституційно-правова форма організації валютних відносин.
2. Інституційно-правова форма організації валютних відносин країни.
3. Форма організації міжнародних валютних відносин, що обумовлюється розвитком міжнародної економіки як цілісної системи і закріплюється міждержавними угодами.
4. Договірні-правова форма організації валютних відносин групи країн.
5. Форма міждержавного регулювання валютних відносин країн західноєвропейського інтеграційного комплексу.
6. Співвідношення грошових одиниць різних країн за їх офіційним золотим вмістом.
7. При біметалізмі: відношення офіційної вартості одиниці золота до офіційної вартості такої ж одиниці срібла.
8. Міжнародна валютна система, основу грошового обігу якої складають кредитно-паперові гроші (які не конвертуються у золото) та режим плаваючих валютних курсів.
9. Цінність або матеріал (метал), які приймаються за загальною домовленістю у якості основи грошової системи країни або світового співтовариства. По відношенню до цієї основи визначається вартісний вміст грошей, грошової одиниці.
10. Грошова система, при якій за двома металами (золото, срібло) законодавчо закріплюється роль загального еквівалента.
11. Міжнародна валютна система, оснований на золоті та деяких резервних валютах, на офіційно встановлених фіксованих паритетах валют до головної резервної валюти, до долара, який, у свою чергу, є конвертованим у золото за фіксованим курсом.
12. Система, основою грошового обігу якої слугує золото, яке виконує роль загального вартісного еквівалента.
13. Класична форма золотого стандарту: вільний обіг золотих монет та грошових знаків; вільний обмін всіх видів та типів грошей на золото.
14. Грошова система, за якої центральні банки обмінюють банкноти тільки на золоті зливки стандартної ваги.
15. Золото проби не нижче 995 / 1000, яке знаходиться у резервах центральних банків і яке може бути проданим за іноземну валюту на світовому

ринку.

Поняття:

- а) стандарт золотомонетний;
- б) валютна система;
- в) світова (міжнародна) валютна система;
- г) паритет золотий;
- д) стандарт золотозлитковий;
- е) система паперово-валютного стандарту;
- ж) стандарт грошовий;
- з) регіональна валютна система;
- і) система біметалевого стандарту;
- й) європейська валютна система;
- к) паритет монетарний;
- л) система золотовалютного стандарту;
- м) монетарне золото;
- н) система золотого стандарту;
- о) національна валютна система.

Задача 2. Визначте, яке з положень правильне, а яке помилкове.

1. Елементом світової валютної системи виступають державні установи, що здійснюють валютне регулювання.

2. Еволюція світової валютної системи відбиває еволюцію грошового матеріалу від товарних металевих грошей до паперово-кредитних, поступову демонетизацію золота.

3. Повна демонетизація золота характеризується його вилученням з власних операцій МВФ.

4. Приєднання України (травень 1997 р.) до VIII Статті Статуту МВФ означало офіційне визнання вільної конвертованості гривні за всіма міжнародними операціями.

5. Метою утворення Європейського валютного союзу є досягнення валютної стабільності та створення єдиної валюти – СДР.

6. Однією з переваг введення єдиної валюти в межах „зони євро” є скасування національних банківських систем країн-учасниць.

7. Суттєвим недоліком систем золотого та золотовалютного стандартів є висока вартість функціонування валютної системи

Задача 3. Що з перерахованого нижче є елементами національної валютної системи:

- а) національна валюта;
- б) умови конвертування національної валюти;
- в) міжнародні платіжні засоби (долар, SDR, євро);
- г) режим курсу національної валюти;
- д) валютні обмеження;
- е) режим взаємної конвертованості валют;
- є) регламентація режимів валютних курсів;
- ж) регламентація міжнародних розрахунків;
- з) міждержавне регулювання валютних обмежень;

и) уніфікація форм міжнародних розрахунків та правил використання міжнародних платіжних засобів;

і) умови функціонування національних ринків валют і золота;

ї) режим світових ринків валют і золота;

й) національні органи, що регулюють валютні відносини в країні.

к) інститути, що здійснюють міждержавне валютне регулювання (МВФ і Світовий банк).

Задача 4. Що з перерахованого нижче є елементами міжнародної валютної системи:

а) національна валюта;

б) умови конвертування національної валюти;

в) міжнародні платіжні засоби (долар, SDR, євро);

г) режим курсу національної валюти;

д) валютні обмеження;

е) режим взаємної конвертованості валют;

є) регламентація режимів валютних курсів;

ж) регламентація міжнародних розрахунків;

з) міждержавне регулювання валютних обмежень;

и) уніфікація форм міжнародних розрахунків та правил використання міжнародних платіжних засобів;

і) умови функціонування національних ринків валют і золота;

ї) режим світових ринків валют і золота;

й) національні органи, що регулюють валютні відносини в країні.

к) інститути, що здійснюють міждержавне валютне регулювання (МВФ і Світовий банк).

ТЕМА 3. ВАЛЮТНИЙ КУРС ЯК АТРИБУТ ВАЛЮТНОГО РИНКУ. ПОТОЧНІ ВАЛЮТНІ ОПЕРАЦІЇ

Семінар з виконанням практичних задач

План заняття

1. Сутність валютного курсу.
2. Фактори, які впливають на валютний курс.
3. Вплив валютного курсу на міжнародні економічні відносини.
4. Економічні основи валютних курсів.
5. Режими валютних курсів.
6. Регулювання валютних курсів.
7. Режим валютного курсу в Україні.
8. Валютний курс як елемент системи банківських операцій у іноземній валюті.
9. Порядок відкриття та функціонування банківських рахунків в іноземній валюті.
10. Міжнародні кореспондентські відносини і рахунки банків
11. Розв'язування ситуаційних задач і завдань.

Питання для самоконтролю

1. Якою є сутність валютного курсу і його призначення?
2. Яким чином валютний курс впливає на міжнародні економічні відносини?
3. Що таке купівельна спроможність валюти?
4. Що виступає економічною основою валютного курсу?
5. Які ви знаєте режими валютних курсів?
6. Які ви знаєте наслідки коливань валютних курсів?
7. Яким є режим валютного курсу в Україні?
8. Охарактеризуйте порядок відкриття та функціонування банківських рахунків в іноземній валюті.
9. Охарактеризуйте сутність та основу кореспондентських міжбанківських відносин.

Задачі для розв'язання

Задача 1. Що з перерахованого нижче є структурними факторами впливу на динаміку обмінного курсу:

- а) темпи інфляції в країні;
- б) рівень відсоткових ставок;
- в) зміна представницької влади;
- г) стан платіжного балансу країни;
- д) політичні рішення, що позначаються на грошовій системі;
- е) державне регулювання обмінного курсу;
- є) спекулятивні потоки капіталів;
- ж) участь у воєнних діях;
- з) нестабільність законодавчої бази;
- и) поширення інформації, що викликає надмірний ажітаж на валютному ринку;
- і) рівень розвитку національної економіки і динаміка ВВП.

Задача 2. Посилаючись на відповідні нормативно-правові акти Національного банку України, дати відповіді на такі питання:

- 1) у яких випадках банк відповідно до законодавства зобов'язаний ідентифікувати клієнтів з метою запобігання використанню банківської системи для легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом?
- 2) чи повинні особи, які мають право першого та другого підписів особисто подавати до банку документи на відкриття поточного рахунку?
- 3) чи має право банк вимагати від клієнта інші документи (крім обов'язкових) і відомості, які потрібні для з'ясування його особи, суті діяльності, фінансового стану?

Задача 3. Банк-нерезидент (резидент) Латвії звернувся з проханням в уповноважений банк України відкрити кореспондентський рахунок у гривнях.

Необхідно визначити:

- 1) перелік документів, які потрібні для відкриття кореспондентського рахунку банку-кореспонденту;
- 2) чи мають право філії уповноважених банків України відкривати

кореспондентські рахунки в гривні банкам-нерезидентам;

3) чи має право банк-нерезидент за рахунок коштів його клієнтів на кореспондентському рахунку цього банку в гривні (в уповноваженому банку України) купити на міжбанківському валютному ринку України іноземну валюту. Якщо так, то на підставі яких документів;

4) як зміниться перелік документів, що подаються для відкриття кореспондентського рахунку, якщо з проханням звернеться банк-резидент Німеччини.

Задача 4. Фірма має 100 тис. UAH, цю суму можна покласти на депозитний рахунок на 1 місяць під 20% річних або купити USD за поточним курсом USD/UAH=26.0450-26.0520 та покласти на 1 місяць під 12% річних. Через 1 місяць валютний курс склав USD/UAH=16.0477-16.0588. Якщо б фірма одразу конвертувала UAH у USD, які наслідки цієї операції? Як краще було б вчинити?

Задача 5. Поточний курс USD/EUR=0.8500, форвардний курс USD/EUR=0.8624.

Відсоткові ставки	USD	EUR
6 місяців	?	10.20

Визначити рівень відсоткових ставок по депозитам у USD.

Задача 6. Визначити форвардний курс USD/EUR через 1 та 3 місяці, якщо поточний курс EUR/USD =1,2956.

Відсоткові ставки	USD	EUR
1 місяць	5.25	6.50
3 місяці	5.85	7.00

Задача 7. Підприємство має іноземну валюту, яку необхідно продати. Де найбільш вигідно продати USD, EUR, RUB, CHF?

Поточні валютні курси

в Україні	за кордоном
USD/UAH=26.0300 – 26.0600	UAH/USD=0.0383 - 0.0385
EUR/UAH=31.3000 - 31.4000	UAH/EUR=0.0318 - 0.0320
RUB/UAH=0.3600 - 0.3800	UAH/RUB=2.6316 – 2.6318
CHF/UAH=24.1200 - 24.1800	UAH/CHF=0.0414 – 0.0416

Задача 8. Підприємство має 1 млн. UAH, через 3 місяці потрібно EUR. Поточний курс EUR/UAH=21.3000-21.3100, форвардний курс на 3 місяці EUR/UAH=31.3150-31.3200. Відсоткова ставка по UAH на 3 місяці - 18% річних. Якою має бути беззбиткова відсоткова ставка по депозитах у EUR?

ТЕМА 4. ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ

Семінар – розгорнута бесіда

План заняття

1. Способи платежів у міжнародних розрахунках.
2. Авансові платежі.
3. Платіж на відкритий розрахунок.

4. Банківський переказ, його особливості при експортних та імпорتنих операціях.
5. Розрахунки з використанням чеків, пластикових карток, векселів.
6. Розв'язування ситуаційних задач і завдань.

Питання для самоконтролю

1. Що являють собою міжнародні розрахунки?
2. Хто є суб'єктами міжнародних розрахунків?
3. Визначте основні форми міжнародних розрахунків.
4. Які фактори впливають на вибір форми міжнародних розрахунків?
5. Які недоліки інкасової форми розрахунків?
6. Яка форма міжнародних фінансових розрахунків найвигідніша для експортера?
7. Яким документом регламентується використання акредитивів для міжнародних розрахунків?
8. Яке місце займають міжнародні розрахунки в зовнішньоторговельній діяльності країн?
9. Чому золото не використовується в системі міжнародних розрахунків?
10. Які головні валюти використовуються в розрахунках?
11. Що таке валюта ціни і валюта платежу?
12. З якими ризиками стикаються експортери і імпортери при укладенні договорів?
13. Які недокументарні форми платежів в міжнародних розрахунках ви знаєте?
14. Чим відрізняється платіж на відкритий рахунок від авансового платежу?
15. Що таке банківський переказ?
16. Як використовуються векселі та чеки в міжнародних розрахунках?

Задачі для розв'язання

Задача 1. Для кожного положення, наведеного нижче, знайдіть відповідні йому терміни та поняття.

1. Система організації та регулювання платежів у сфері міжнародних відносин.
2. Зобов'язання банку, видане ним за дорученням клієнта-імпортера, здійснити платіж на користь експортера або забезпечити платіж іншим банкам у межах визначених сум та обумовленого терміну проти документів.
3. Інкасо, що здійснюється на основі чеків, платіжних розписок та інших видів документів, що використовуються для одержання платежу.
4. Інкасо фінансових документів, що супроводжується комерційними документами, або інкасо тільки комерційних документів.
5. Розрахункова банківська операція, яка здійснюється через подання телеграфного або поштового платіжного доручення одного банку іншому.
6. Оплата товарів імпортером до відвантаження.
7. Періодичні платежі імпортера експортеру.

Поняття:

- а) акредитив
- б) чисте інкасо
- в) банківський переказ
- г) авансові розрахунки
- д) розрахунки з відкритим рахунком
- е) документарне інкасо
- ж) міжнародні розрахунки

Задача 2. Визначте, яке з положень правильне, а яке – помилкове.

1. Міжнародні розрахунки являють собою систему організації та регулювання платежів у сфері міжнародних відносин.

2. Нефінансові корпорації представлені фізичними особами, що продають свою робочу силу.

3. Акредитив – це форма розрахунку за зовнішньоторговельною угодою, яка полягає в тому, що експортер доручає своєму банку одержати від імпортера певну суму валюти при передачі останньому відповідних товарних документів.

4. Авансові розрахунки – це форма розрахунку, за якою оплата товарів імпортера здійснюється до відвантаження товару.

5. Авансові розрахунки найвигідніші для імпортера.

6. Розрахунки з відкритим рахунком вигідні для імпортера.

7. Використання акредитивів регламентується UCPDC.

8. Документарне інкасо здійснюється на основі чеків, платіжних розписок та інших документів для одержання платежу.

9. Авансові розрахунки вигідні для експортера.

10. Розрахунки з відкритим рахунком вигідні для експортера.

Задача 3. При здійсненні зовнішньоекономічної торговельної угоди експортером та імпортером для проведення розрахунків був обраний відкличний акредитив. У зв'язку із скороченням строків поставок товарів морем на 2 доби товари були доставлені на склад 29.10.2017р., а не 31.10.2017р., як було обмовлено у договорі. Після поставки товару згідно з умовами акредитива транспортна компанія надала товарно-транспортні документи банку, уповноваженому здійснювати платіж. Згідно з умовами акредитива уповноважений банк в день надання відповідних документів (29.10.2017р.) здійснив платіж в розмірі 50 % від вартості угоди. 30.10.2017р. банк-емітент прийняв рішення про відкликання акредитива, але уповноважений банк відмовився повернути всю суму, оскільки 50 % вартості товару вже сплачено. Пояснити, якими документами регулюється порядок розв'язання відповідної ситуації між банком-емітентом та уповноваженим банком.

Задача 4. Представити визначення та документообіг за такими формами документарного акредитива:

- відкличний акредитив;
- безвідкличний акредитив;
- покритий акредитив;
- непокритий акредитив;
- підтверджений акредитив;

- непідтверджений акредитив.

Задача 5. Скласти порівняльну характеристику інкасової форми розрахунків, розрахунків за допомогою документарного акредитива за таблицею:

Інкасо для експортера	
Переваги	Недоліки
Інкасо для імпортера	
Переваги	Недоліки

Акредитив для експортера	
Переваги	Недоліки
Акредитив для імпортера	
Переваги	Недоліки

Задача 6. Фірма “Глобус ЛТД” – клієнт вашого банку. Донедавна вона здійснювала свої економічні операції лише з кількома іноземними фірмами, але тепер розширює зв’язки з багатьма країнами світу. Нещодавно фінансовий менеджер цієї компанії запросив Вас проконсультувати його з основних питань банківського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності підприємств в частині міжнародних розрахунків. Що Ви йому порадите стосовно форм та способів міжнародних розрахунків, якщо дана фірма є експортером продукції?

Задача 7. Фірма “Глобус ЛТД” – клієнт вашого банку. Донедавна вона здійснювала свої економічні операції лише з кількома іноземними фірмами, але тепер розширює зв’язки з багатьма країнами світу. Дана фірма розраховується з польською кондитерською фабрикою за допомогою акредитива. Угодою між ними передбачено безвідзивний акредитив на суму 120 тис. доларів США. Фірма 10 квітня звернулася до вашого банку з проханням відкрити непокритий акредитив. Після перевірки необхідних документів комерційний банк відкрив “Глобус ЛТД” непокритий гарантований акредитив для здійснення розрахунків з кондитерською фабрикою в Польщі. 18 квітня банк – емітент одержав від виконуючого банку реєстр документів на 120 тис. доларів та інші передбачені угодою документи. На валютному рахунку фірми залишок коштів на 18 квітня складав 30 тис. доларів.

А. В чому сутність гарантованого непокритого акредитиву?

Б. На яку суму буде відкритий непокритий акредитив?

В. Які документи регулюють відносини між сторонами, що задіяні в розрахунках гарантованими акредитивами?

Задача 8. Фірма “Глобус ЛТД” – клієнт вашого банку. Донедавна вона здійснювала свої економічні операції лише з кількома іноземними фірмами, але

тепер розширює зв'язки з багатьма країнами світу. Нещодавно фінансовий менеджер цієї компанії запросив Вас проконсультувати його з основних питань банківського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності підприємств в частині міжнародних розрахунків. Що Ви йому порадите стосовно форм та способів міжнародних розрахунків, якщо дана фірма є імпортером продукції?

Задача 9.

Вихідні дані:

Покупець	Постачальник	Характер зв'язків	Форма розрахунків або спосіб платежу
Хімічний завод в Україні	Приладобудівний завод в Німеччині	Разовий	?
Торговельна фірма в Україні	Взуттєва фабрика в Польщі	Постійний	?
Фірма "STIL LTD" у Британії	КДМК "Криворіжсталь"	Постійний	?

Які форми розрахунків або способи платежу можуть бути встановлені між покупцями та продавцями? Поясніть свою відповідь.

Задача 10. Фірма "Глобус ЛТД" – клієнт вашого банку. Донедавна вона здійснювала свої економічні операції лише з кількома іноземними фірмами, але тепер розширює зв'язки з багатьма країнами світу. Нещодавно фінансовий менеджер цієї компанії запросив Вас проконсультувати його з основних питань складання зовнішньоторговельних контрактів та валютно – фінансових та платіжних умов зовнішньоекономічних угод. Яким буде зміст Вашої консультації?

ТЕМА 5. РОЛЬ КРЕДИТУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ, ЙОГО ВИДИ ТА ЗВ'ЯЗОК З УМОВАМИ ПЛАТЕЖУ

Семінар – розгорнута бесіда

План заняття

1. Яка роль кредиту в забезпеченні зовнішньої торгівлі?
2. Назвіть види кредиту, які використовуються в зовнішньої торгівлі.
3. Розкрийте сутність кредитування імпорту на основні вексяля.
4. Визначте порядок здійснення акцептної операції.
5. Який механізм використання акредитива як інструменту кредитування?
6. Визначте сутність прямого кредитування імпортера.
7. Розкрийте порядок процесу отримання позики під продукцію.
8. Які є методи короткострокового кредитування експорту?
9. Розкрийте зміст факторингу як форми короткострокового кредитування експортера.

10. Розкрийте зміст форфейтингу як форми короткострокового кредитування експортера.

11. Розв'язування ситуаційних задач і завдань.

Питання для самоконтролю

1. Хто може бути кредитором зовнішньоторговельних угод?
2. Охарактеризуйте види фірмових кредитів.
3. Чим зумовлена необхідність кредитування експортерів та імпортерів?
4. У чому полягає зв'язок фірмового кредиту з банківським?
5. Які ви знаєте способи фінансування міжнародної торгівлі?
6. Назвіть порядок здійснення акцептної операції?
7. Що таке акцептно-рамбурсного кредит?
8. Які ви знаєте види акредитивів, що застосовуються для короткострокового кредитування імпортера?
9. Розкрийте зміст прямого банківського кредитування експортно-імпортних операцій.
10. За яких умов можливе виникнення валютного ризику при банківському кредитуванні?
11. Що таке акцептна кредитна лінія?
12. Назвіть переваги та недоліки використання факторингу експортерами.
13. Які ви знаєте переваги та недоліки використання форфейтингу експортерами?
14. Розкрийте зміст лізингу як форми короткострокового кредитування.

Розв'язання ситуаційних завдань

Задача 1. Фірма “Глобус ЛТД” – клієнт вашого банку. Донедавна вона здійснювала свої економічні операції лише з кількома іноземними фірмами, але тепер розширює зв'язки з багатьма країнами світу. Нещодавно фінансовий менеджер цієї компанії запросив Вас проконсультувати його з основних питань одержання кредиту по лінії Проекту розвитку експорту МБРР. Яким буде зміст Вашої консультації?

Задача 2. Фірма “Глобус ЛТД” – клієнт вашого банку. Донедавна вона здійснювала свої економічні операції лише з кількома іноземними фірмами, але тепер розширює зв'язки з багатьма країнами світу. Нещодавно фінансовий менеджер цієї компанії запросив Вас проконсультувати його з основних питань одержання кредиту під гарантію Кабінету Міністрів України. Яким буде зміст Вашої консультації?

Задача 3. Фірма “Глобус ЛТД” – клієнт вашого банку. Донедавна вона здійснювала свої економічні операції лише з кількома іноземними фірмами, але тепер розширює зв'язки з багатьма країнами світу. Керівництво “Глобус ЛТД” прийняло рішення про спорудження тепличного комплексу, діяльність якого заснована на передових досягненнях у цій галузі. Згідно з цим рішенням було укладено контракт з голландською фірмою “Н&К” щодо поставки обладнання такого комплексу та насіння з високим врожайним потенціалом. Загальна вартість такого проекту – 720 млн. доларів США. Нещодавно фінансовий

менеджер цієї компанії запросив Вас проконсультувати його з основних питань залучення необхідних коштів на довгостроковій основі, оскільки необхідної кількості власних коштів для реалізації проекту фірма не має. Яким буде зміст Вашої консультації?

Задача 4. Фірма “Глобус ЛТД” – клієнт вашого банку. Донедавна вона здійснювала свої економічні операції лише з кількома іноземними фірмами, але тепер розширює зв’язки з багатьма країнами світу. Так, вона стала закуповувати телефонні апарати в Японії. Власних коштів для розрахунків з японською стороною вистачає не завжди і, як наслідок, іноді бувають затримки платежів, що дуже не подобається партнерам з Японії. Нещодавно фінансовий менеджер компанії запросив Вас проконсультувати його з питань одержання кредиту в період тимчасової нестачі коштів у фірми “Глобус ЛТД” для розрахунків з іноземними постачальниками. Яким буде зміст Вашої консультації?

Задача 5. Фірма “Глобус ЛТД” – клієнт вашого банку. Донедавна вона здійснювала свої економічні операції лише з кількома іноземними фірмами, але тепер розширює зв’язки з багатьма країнами світу. Дана фірма займається експортом олії до багатьох країн світу. Внаслідок підвищення конкуренції на ринку олії в Росії фірма вимушена була запропонувати російським контрагентам розрахунки на умовах відкритого рахунку. Яким буде зміст Вашої консультації щодо основних проблем експортера, пов’язаних з переходом до таких умов розрахунків? Яким чином експортний факторинг може зменшити ці проблеми?

Задача 6. Фірма “Глобус ЛТД” – клієнт вашого банку. Донедавна вона здійснювала свої економічні операції лише з кількома іноземними фірмами, але тепер розширює зв’язки з багатьма країнами світу. Дана фірма займається експортом олії до багатьох країн світу. Внаслідок підвищення конкуренції на ринку олії в Азійському регіоні фірма вимушена була запропонувати азійським контрагентам розрахунки на умовах відкритого рахунку. Внаслідок цього фірма має великі обсяги дебіторської заборгованості і таку саму потребу у грошових коштах. Керівництво фірми звернулося до банку з проханням купити частину дебіторських рахунків, а саме фірм “Сервіс - продукт” та “Восток”. У світовій практиці згідно з умовами факторингу банки негайно сплачують своїм клієнтам від 75 до 90% від суми дебіторських рахунків.

1. Виберіть з позиції банку відсоткову величину негайної оплати факторинговим відділом дебіторських рахунків, якщо:

А. Фірма наполягає на максимальному рівні оплати.

Б. Прострочення платежів боржників не перевищували 3 місяці.

2. Розкрийте зміст міжнародного факторингу та випадки його використання.

ТЕМА 6. БАНКІВСЬКА ГАРАНТІЯ В МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКАХ

Семінар запитань і відповідей

План заняття

1. Загальні принципи і правові основи банківської гарантії.
2. Дія банківських гарантій.
3. Видача банківських гарантій.
4. Використання банківської гарантії.
5. Типи та види банківських гарантій.
6. Розв'язування ситуаційних завдань, вирішення задач.

Питання для самоконтролю

1. Що представляє собою банківська гарантія і для чого вона використовується?
2. Чим відрізняється поручительство від платіжного зобов'язання?
3. Які документи необхідно представити для отримання банківської гарантії?
4. У чому полягає дія банківської гарантії?
5. Чим відрізняється пряма банківська гарантія від непрямой?
6. Як здійснюється видача банківської гарантії?
7. Які документи необхідно надати для отримання банківської гарантії?
8. У чому полягає правомірне використання банківської гарантії?
9. Чому банківська гарантія практично не використовується?
10. Які типи та види гарантій ви знаєте?

Розв'язування ситуаційних завдань та задач

Задача 1. 1. Акціонерне товариство "DJ", яке виробляє генератори, бажає отримати замовлення на поставку своєї продукції компанії "Електросіті". Цей контракт виставляється на торги, але покупець приймає лише ті пропозиції, які забезпечені гарантією.

2. АТ "DJ" отримало контракт і домовляється про деталі виробництва та поставки продукції.

3. Для того, щоб приступити до виробництва замовлених машин та підготувати їх поставку, АТ "DJ" просить виплатити аванс у рахунок майбутньої поставки.

Визначити:

а) використання яких видів гарантій мінімізує ризики обох сторін при здійсненні даної угоди?

б) дії банку, який представляє інтереси АТ "DJ" при роботі з цими типами гарантій;

в) ризики, які притаманні гарантійним операціям банку, та шляхи їх зменшення.

Задача 2. 1. Клієнт банку експортує сировину в Німеччину, має тривалі та стійкі ділові стосунки з німецькою виробничою фірмою, що закуповує його сировину. Однак йому надійшла пропозиція від нових клієнтів з Польщі на

закупівлю сировини.

2. Клієнт банку уклав експортну угоду з російською фірмою на постачання своєї продукції на умовах документарного інкасо. З цією фірмою він працює вперше, її платоспроможність та кредитна історія невідомі.

Необхідно визначити:

- 1) використання яких видів банківської гарантії є доцільним в наведених випадках;
- 2) охарактеризувати механізм роботи банку при наданні гарантій такого типу.

ТЕМА 7. ВАЛЮТНА ПОЛІТИКА ТА ВАЛЮТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Семінар – розгорнута бесіда

План заняття

1. Характеристика факторів, що визначають необхідність державного регулювання валютних відносин.
2. Поняття валютної політики, її стратегічні та тактичні цілі.
3. Характеристика основних елементів валютної політики, вибір її пріоритетів у ринкових умовах.
4. Інституційні засади реалізації валютної політики.
5. Характеристика суб'єктів та об'єктів валютної політики.
6. Механізм проведення валютної політики у ринковій економіці.
7. Характеристика нормативних та регулятивних заходів реалізації валютної політики держави.
8. Поточна валютна політика, її основні цілі та форми реалізації.
9. Довгострокова валютна політика: особливості цільового спрямування та форм реалізації.
10. Повноваження центрального банку як органу реалізації валютної політики.
11. Організаційні засади, що визначають можливості центрального банку з проведення валютної політики.
12. Характеристика загальних інструментів реалізації валютної політики центрального банку.
13. Спеціальні інструменти валютної політики: характеристика основних видів та об'єктів їхнього впливу.
14. Механізм регулювання валютних операцій банків.
15. Валютний контроль: умови і порядок його здійснення.
16. Розв'язування ситуаційних задач і завдань.

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте сутність та зміст основних цілей валютної політики центрального банку.
2. У чому полягають завдання валютного регулювання і валютного контролю?

3. Назвіть основні види та розкрийте механізм дії інструментів валютної політики.

4. Сформулюйте визначення поняття обмінного курсу, чим зумовлена потреба його розрахунку.

5. Які фактори впливають на динаміку обмінного курсу національної валюти?

6. Дайте порівняльну оцінку режимів плаваючого і фіксованого режимів валютного курсу.

7. Чим визначалося використання різних режимів валютного курсу в Україні на різних етапах перехідного періоду?

8. За якими напрямками здійснюється регулювання центральним банком внутрішнього валютного ринку?

9. Охарактеризуйте процес регулювання центральним банком ринку дорогоцінних металів.

10. Назвіть основні напрями організації валютного контролю Національного банку України.

Розв'язування задач

Задача 1. Що з перерахованого нижче є стратегічними цілями валютної політики:

- а) забезпечення стійкого економічного росту;
- б) оперативне регулювання платіжного балансу країни;
- в) підтримання низьких темпів інфляції;
- г) регулювання операцій господарюючих суб'єктів на валютному ринку задля недопущення спекулятивного тиску і фінансових криз;
- д) обмеження рівня безробіття;
- е) підтримання рівноваги платіжного балансу;
- є) забезпечення стійкості національної валюти;
- ж) організація контролю за операціями, пов'язаними із рухом іноземного капіталу;
- з) стимулювання експортного потенціалу країни;
- и) формування сприятливого правового поля для зовнішньоекономічної діяльності;
- і) забезпечення макроекономічної рівноваги;
- ї) створення умов для стимулювання зовнішньоекономічних операцій.

Задача 2. Що з перерахованого нижче є тактичними цілями валютної політики:

- а) забезпечення стійкого економічного росту;
- б) оперативне регулювання платіжного балансу країни;
- в) підтримання низьких темпів інфляції;
- г) регулювання операцій господарюючих суб'єктів на валютному ринку задля недопущення спекулятивного тиску і фінансових криз;
- д) обмеження рівня безробіття;
- е) підтримання рівноваги платіжного балансу;
- є) забезпечення стійкості національної валюти;

- ж) організація контролю за операціями, пов'язаними із рухом іноземного капіталу;
- з) стимулювання експортного потенціалу країни;
- и) формування сприятливого правового поля для зовнішньоекономічної діяльності;
- і) забезпечення макроекономічної рівноваги;
- ї) створення умов для стимулювання зовнішньоекономічних операцій.

Задача 3. Інструмент валютної політики, що включає сукупність заходів центрального банку щодо регламентації порядку здійснення операцій з валютними цінностями на території даної країни – це:

- а) девальвації і ревальвації;
- б) дисконтна політика;
- в) управління режимом валютного курсу;
- г) політика обов'язкових резервів;
- д) диверсифікація валютних резервів;
- е) подвійний валютний ринок;
- є) політика відкритого ринку;
- ж) девізна політика;
- з) валютні обмеження;
- и) валютні інтервенції.

Задача 4. Інструмент валютної політики, що полягає у одночасному запровадженні державою фіксованого і плаваючого валютного курсу – це:

- а) девальвації і ревальвації;
- б) дисконтна політика;
- в) управління режимом валютного курсу;
- г) політика обов'язкових резервів;
- д) диверсифікація валютних резервів;
- е) подвійний валютний ринок;
- є) політика відкритого ринку;
- ж) девізна політика;
- з) валютні обмеження;
- и) валютні інтервенції.

Задача 5. Інструмент валютної політики, що передбачає цілеспрямовану зміну центральним банком офіційного курсу національної валюти по відношенню до іноземної – це:

- а) девальвації і ревальвації;
- б) дисконтна політика;
- в) управління режимом валютного курсу;
- г) політика обов'язкових резервів;
- д) диверсифікація валютних резервів;
- е) подвійний валютний ринок;
- є) політика відкритого ринку;
- ж) девізна політика;
- з) валютні обмеження;
- и) валютні інтервенції.

Задача 6. Інструмент монетарного регулювання економіки, суть якого полягає у встановленні для комерційних банків мінімальної обов'язкової норми ресурсів у процентному відношенні від величини залучених пасивів – це:

- а) девальвації і ревальвації;
- б) дисконтна політика;
- в) управління режимом валютного курсу;
- г) політика обов'язкових резервів;
- д) диверсифікація валютних резервів;
- е) подвійний валютний ринок;
- є) політика відкритого ринку;
- ж) девізна політика;
- з) валютні обмеження;
- и) валютні інтервенції.

Задача 7. Система заходів центрального банку щодо встановлення і періодичної зміни процентних ставок за позиками, які він надає комерційним банкам – це:

- а) девальвації і ревальвації;
- б) дисконтна політика;
- в) управління режимом валютного курсу;
- г) політика обов'язкових резервів;
- д) диверсифікація валютних резервів;
- е) подвійний валютний ринок;
- є) політика відкритого ринку;
- ж) девізна політика;
- з) валютні обмеження;
- и) валютні інтервенції.

ТЕМА 8. ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС ТА ЗОЛОВОВАЛЮТНІ РЕЗЕРВИ В СИСТЕМІ ВАЛЮТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Семінар запитань і відповідей

План заняття

1. Поняття і необхідність складання платіжного балансу.
2. Структура платіжного балансу.
3. Принципи формування платіжного балансу.
4. Сальдо платіжного балансу як мета валютної політики.
5. Фактори, що впливають на платіжний баланс країни.
6. Вплив валютної політики на стан платіжного балансу.
7. Валютно-курсова політика і рівновага платіжного балансу.
8. Поняття і необхідність формування офіційних золотовалютних резервів.
9. Структура офіційних золотовалютних резервів.
10. Вплив золотовалютних резервів на стан грошового обігу і динаміку грошової маси.

11. Механізм управління золотовалютними резервами центральним банком.

12. Характеристика світових резервних валют. Умови віднесення валюти до резервної.

13. Роль золота в офіційних валютних резервах.

14. Розв'язування ситуаційних задач і завдань.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає зміст діяльності центрального банку зі складання та регулювання платіжного балансу країни?

2. Які фактори впливають на стан платіжного балансу країни?

3. Як впливає валютна політика центрального банку на сальдо платіжного балансу країни?

4. Визначте сутність та необхідність формування офіційних золотовалютних резервів країни.

5. Назвіть основні складові золотовалютних резервів.

6. У чому полягає зміст діяльності центрального банку з управління золотовалютними резервами?

Розв'язування задач

Задача 1. Для кожного положення, наведеного нижче, знайдіть відповідне поняття.

1. Система рахунків, яка відображає сукупність зовнішньоекономічних операцій країни.

2. Рахунки руху поточних коштів та довгострокового капіталу.

3. Рахунок, що відображає операції з експорту та імпорту товарів та послуг.

4. Рахунки довгострокових операцій з капіталом та короткострокових операцій з приватним капіталом.

5. Активи країни перевищують її зобов'язання.

7. Активи країни є меншими за її зобов'язання.

8. Розрахунок суми закордонних активів та міжнародних зобов'язань країни на певну дату.

9. Різниця вартісних обсягів експорту та імпорту.

10. Відплив вартості за кордон, за яким повинен слідувати компенсуючий приплив платежів в дану країну.

11. Приплив вартостей, за які резидент країни повинен здійснити платежі за кордон.

Поняття:

а) експорт;

б) товарний торговельний баланс;

в) платіжний баланс;

г) баланс руху капіталів;

д) базовий основний платіжний баланс;

е) баланс міжнародної заборгованості країни;

- ж) країна є нетто-кредитором;
- з) країна є нетто-боржником;
- и) торговельний баланс;
- к) імпорт.

Задача 2. Виконайте завдання.

1. Дати оцінку впливу міжнародних операцій країни S на її внутрішню економіку за такими даними її платіжного балансу (в умовних одиницях).

№	Стаття	Значення
	Товарний експорт	+40
	Товарний імпорт	-30
	Експорт послуг	+15
	Імпорт послуг	-10
	Чисті доходи від інвестицій	-5
	Чисті грошові перекази	+10
	Імпорт капіталу	+10
	Експорт капіталу	-40

2. Дати оцінку впливу міжнародних операцій країни S на її внутрішню економіку за такими даними її платіжного балансу (в умовних одиницях).

№	Стаття	Значення
	Товарний експорт	+120
	Товарний імпорт	-90
	Експорт послуг	+45
	Імпорт послуг	-30
	Чисті доходи від інвестицій	-15
	Чисті грошові перекази	+30
	Імпорт капіталу	+30
	Експорт капіталу	-120

3. Дайте відповіді на питання на підставі даних платіжного балансу умовної країни S за 2007 р. (у млрд. дол.). Наведіть розрахунки.

- а) Яка величина торговельного балансу?
- б) Яка величина балансу поточних операцій?
- в) Яка величина балансу руху капіталів?
- г) Яке сальдо балансу офіційних розрахунків в S?

№	Стаття	Значення
	Товарний експорт	+80
	Товарний імпорт	-60
	Чисті трансферти	+20
	Імпорт послуг	+30
	Чисті доходи від інвестицій	-10
	Імпорт капіталу	+20
	Експорт капіталу	-80

4. Виконайте відповідні розрахунки і заповніть позиції кредиту та дебету в пунктах 3, 6, 9, 12, 14.

Рахунки платіжного балансу	Кредит	Дебет
Товарний експорт/Товарний імпорт	+251	
Сальдо балансу зовнішньої торгівлі		
Експорт послуг/Імпорт послуг	+70	-72
Сальдо балансу товарів та послуг		
Чисті доходи від інвестицій/Чисті грошові перекази	+14	-14
Сальдо балансу поточних операцій		
Рахунок руху капіталу/Притік капіталу Відтік капіталу	+180	-74
Баланс руху капіталу		
Баланс по поточним операціям і руху капіталів.		
Офіційні резерви		

5. На основі даних платіжного балансу (у млн. дол. США) визначити сальдо руху товарів та послуг.

Статті платіжного балансу	Кредит	Дебет
Товари загального призначення		
Товари для переробки		
Ремонтні роботи		
Послуги		
Транспорт залізничний морський повітряний інший		
Подорожі		
Будівельні послуги		
Фінансові послуги		
Послуги зв'язку		
Інші послуги		

6. На основі даних платіжного балансу (у млн. дол. США) визначити сальдо рахунку поточних операцій.

Статті платіжного балансу	Кредит	Дебет
Сальдо балансу товарів та послуг		
Доходи		
Поточні трансферти		

На основі даних платіжного балансу (у млн. дол. США) визначити сальдо руху капіталів.

Статті платіжного балансу	Кредит	Дебет
Капітальні трансферти		
Прямі інвестиції		
Середньо-та довгострокові кредити		
Короткостроковий капітал		
Взаємна заборгованість підприємств		
Зміна залишків на кореспондентських рахунках		

ТЕМА 9. РИЗИКИ НА ВАЛЮТНОМУ РИНКУ ТА МЕТОДИ ЇХ МІНІМІЗАЦІЇ

Семінар – розгорнута бесіда

План заняття

1. Сутність і причини виникнення ризиків на валютних ринках.
2. Основні види ризиків на валютних ринках.
3. Програми боротьби з ризиком на валютних ринках.
4. Внутрішні методи захисту від ризику на валютних ринках.
5. Зовнішні методи управління ризиком на валютних ринках.
6. Розв'язування ситуаційних задач і завдань.

Питання для самоконтролю

1. Дати визначення поняття “ризик” як економічної категорії.
2. Дати визначення поняття “валютний ризик” та його видів.
3. Охарактеризувати загальну систему управління валютними ризиком комерційного банку.
4. Охарактеризувати сукупність супутніх ризиків.
5. Визначити проблеми управління валютними ризиками у банку.
6. Які існують види валютної позиції?
7. Назвати наслідки зміни курсу при відкритій валютній позиції банку.
8. Як відбувається регулювання валютних операцій з боку Національного банку України?

Розв'язування задач

Задача 1. Фірма “Глобус ЛТД” – клієнт вашого банку. Донедавна вона здійснювала свої економічні операції лише з кількома іноземними фірмами, але тепер розширює зв'язки з багатьма країнами світу. Нещодавно фінансовий менеджер цієї компанії запросив Вас проконсультувати його стосовно ризиків, з якими може зіткнутися фірма в міжнародній торгівлі. Яким буде зміст Вашої консультації?

Задача 2. Фірма “Глобус ЛТД” – клієнт вашого банку. Донедавна вона здійснювала свої економічні операції лише з кількома іноземними фірмами, але тепер розширює зв'язки з багатьма країнами світу. Керівництво фірми знає, що через 3 місяці необхідно буде позичати євро терміном на 6 місяців. Керівництво турбує, що процентні ставки за євро можуть стати вищими через 3 місяці, і тому бажає зафіксувати ставку за євро сьогодні. Яким буде зміст Вашої консультації щодо способів, якими ця фірма може зафіксувати майбутню вартість позички в євро вже сьогодні?

Задача 3. Фірма “Глобус ЛТД” – клієнт вашого банку. Донедавна вона здійснювала свої економічні операції лише з кількома іноземними фірмами, але тепер розширює зв'язки з багатьма країнами світу. Через 6 місяців дана фірма повинна розрахуватися зі своїм партнером у Фінляндії за виконання замовлення на суму 350 тис. доларів США. З метою хеджування очікуваного різкого підвищення курсу долара до гривні керівництво фірми звернулося до

обслуговуючої установи банку. Менеджери банку запропонували купити в банку опціон на всю суму валюти з ціною виконання 25.3400 грн. за 1 долар США. Премія становить 1,2% від суми контракту. Необхідно визначити:

А. Це опціон “пут” чи “кол” ?

Б. Чи вигідно буде фірмі реалізовувати опціон, якщо поточний курс становитиме:

1) 25.3387;

2) 25.3487.

Задача 4. Фірма “Глобус ЛТД” – клієнт вашого банку. Донедавна вона здійснювала свої економічні операції лише з кількома іноземними фірмами, але тепер розширює зв’язки з багатьма країнами світу. Нещодавно дана фірма одержала 5 млн. доларів США. Виходячи з інтересів вашого клієнта Ви бажаєте запропонувати придбати фірмі опціон на купівлю фунтів стерлінгів за американські долари терміном на один рік за поточними курсом GBF/USD=1,6000. Доларова відсоткова ставка становить 8%, а стерлінгова – 15% річних. Вартість опціону – 2,3 центи за 1 фунт стерлінгів. Розрахуйте можливі прибутки (збитки) від придбання опціону клієнтом. Обґрунтуйте клієнту взагалі доцільність придбання опціонів.

Задача 5. Фірма “Глобус ЛТД” – клієнт вашого банку. Донедавна вона здійснювала свої економічні операції лише з кількома іноземними фірмами, але тепер розширює зв’язки з багатьма країнами світу. Нещодавно дана фірма уклала експортний контракт на суму 670 тис. євро і надає можливість своєму контрагенту сплатити його вартість упродовж 3 років шістьма рівними частинами зі сплатою 8% річних. Угода оформлюється векселями. Ставка врахування становить 10%. Розрахуйте номінальну вартість експортного контракту для вашого клієнта, використовуючи формулу мультиплікатора вартості експортного контракту. Що Ви зможете розповісти керівництву фірми “Глобус ЛТД” про використання форфейтингу для хеджування валютного ризику експортера?

Задача 6. Фірма “Глобус ЛТД” – клієнт вашого банку. Донедавна вона здійснювала свої економічні операції лише з кількома іноземними фірмами, але тепер розширює зв’язки з багатьма країнами світу. Нещодавно німецька компанія продала даній фірмі обладнання на суму 500 тис. євро. Кошти, одержані від даної операції, будуть реінвестовані німецькою стороною в українську економіку. На момент відвантаження обладнання курс 1 євро складав 6,2300 грн. Оплату поставленого обладнання було здійснено через певний проміжок часу, коли курс 1 євро складав 6,2500 грн. Визначте прибуток (збитки) фірми “Глобус ЛТД” від проведеної операції? Що надалі Ви порекомендуєте вашому клієнту з метою захисту від валютного ризику?

ЧАСТИНА 3

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студента – основний засіб оволодіння матеріалом дисципліни, засвоєння необхідних вмінь і навичок у час, вільний від обов’язкових навчальних занять. Вона здійснюється за допомогою навчальної, спеціальної літератури, текстів лекцій.

Специфічною формою самостійної роботи є виконання індивідуальних завдань – розв’язання задач, аналіз ситуацій, написання рефератів, аналітичних оглядів.

Призначенням самостійної роботи студентів, як і інших форм роботи, що використовуються у навчальному процесі, є поглиблення теоретичних знань студентів у розрізі дисципліни «Валютний ринок», а також закріплення студентами практичних навичок.

Вдала організація самостійної роботи студентами сприятиме отриманню глибоких знань щодо навчального курсу і, відповідно, дозволить отримати досить високу оцінку на екзамені або успішно здати іспит.

Самостійно вивчати дисципліну можна або вдома, або в бібліотеці навчального закладу (за бажанням студента – в будь-якій іншій бібліотеці), з використанням методичних вказівок, підручників, навчальних посібників, наукових статей, словника економічних термінів тощо.

Вивчення кожної теми курсу, що пропонується робочою програмою для самостійного вивчення студентами, починається з ознайомлення з основними поняттями та термінами. Студент повинен достатньо глибоко зрозуміти їхню сутність, це є основою вивчення кожної теми курсу, а значить і дисципліни загалом. Добре, коли під час виконання цієї роботи студент занотовує в спеціальному зошиті для себе те, що вважає за необхідне.

Теоретичні знання студент самостійно набуває внаслідок докладного вивчення відповідних тем з використанням підручників і навчальних посібників. Дуже корисно перевірити глибину набутих знань, намагаючись відповісти на запитання, якими звичайно завершується кожна тема.

Навчальний матеріал, передбачений робочою програмою для самостійного засвоєння студентами, обов’язково в повному обсязі виноситься на підсумковий контроль поряд з тим, для вивчення якого передбачені аудиторні заняття.

Якісна самостійна робота студентів щодо засвоєння теоретичного та практичного матеріалу з дисципліни «Валютний ринок» надасть змогу студентам, що навчаються за економічними спеціальностями, поповнити свій цінний багаж спеціальних знань, який у недалекому майбутньому обов’язково допоможе їм стати фахівцями високого рівню.

Контроль за самостійною роботою студентів здійснюється у вигляді обговорень, опитувань, розв’язання задач, перевірки та оцінювання домашніх

завдань (рефератів) студентів денної форми навчання, перевірки індивідуальних завдань (контрольної роботи) студентів-заочників, складання іспиту з дисципліни.

ТЕМА 1. СТАНОВЛЕННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ СВІТОВОГО ВАЛЮТНОГО РИНКУ

Завдання для самостійної роботи

1. Дослідити об'єктивну необхідність міжнародного валютного ринку, його сутність та значення.
2. Проаналізувати за останні 3 роки види і обсяги валютних операцій, що здійснюються на міжнародному валютному ринку.
3. Розкрити поняття: Валюта. Валютний ринок. Валютний кошик.
4. Надати характеристику найпоширенішим операціям валютного ринку: угодам спот, форвард, своп, валютний опціон, валютний арбітраж.

Теми рефератів та доповідей

1. Еволюція та особливості міжнародного валютного ринку.
2. Фінансові посередники на міжнародному валютному ринку.
3. Проблеми державного регулювання міжнародного фінансового ринку.
4. Інструментарій міжнародного валютного ринку.
5. Інструментарій ринку капіталів.
6. Операції з золотом на міжнародних фінансових ринках.
7. Офшорний фінансовий сектор: тенденції розвитку та вплив міжнародного співтовариства.

Тестові завдання

1. Міжнародний валютний ринок – це:

- а) ринок, де здійснюються операції з валютами, на які припадає основний обсяг операцій у межах певних регіонів із особливими фінансовими центрами;
- б) система тісно пов'язаних між собою сучасними високоефективними комунікаціями регіональних ринків;
- в) ринок позичкових капіталів, на якому здійснюються операції у євровалютах;
- г) організований валютний ринок на базі самостійних або контрольованих банками чи товарними фондовими біржами валютних бірж.

2. Міжбанківський валютний ринок – це:

- а) ринок, на якому здійснюються операції між банками та їх клієнтами з метою конверсії валют у комерційних цілях;
- б) ринок міжбанківських операцій з метою корегування валютних позицій, страхування і одержання спекулятивного прибутку.
- в) ринок, який формується і функціонує на основі взаємодії валютних рахунків комерційних банків та на якому здійснюються основні котирування

валют безпосередньо з банків за допомогою електронного зв'язку;

г) організований валютний ринок на базі самостійних або контрольованих банками чи товарними фондовими біржами валютних бірж, де здійснюється фіксація довідкових валютних курсів

3. Конверсійні валютні операції – це:

а) операції між агентами валютного ринку по обміну визначеної кількості валюти однієї країни на валюту іншої країни по узгодженому курсу на визначену дату;

б) операції по обміну валюти за узгодженим курсом;

в) операції, орієнтовані на отримання прибутку через різницю валютних курсів або відсоткових ставок;

г) термінові операції, що передбачають торгівлю стандартними контрактами, в яких регламентовані сума, метод розрахунку та термін.

4. СФЦ у Лондоні:

а) це найкрупніша фондова біржа у світі;

б) займає перше місце в Європі за валютними, депозитними та кредитними операціями;

в) виконує роль облікового оффшорного фінансового центру;

г) спеціалізується на роздрібних валютних операціях.

5. Міжнародний валютний фонд (МВФ) заснований у:

а) 1925 р.;

б) 1946 р.;

в) 1976 р.;

г) 2000 р.

6. Група Світового банку не включає до своєї структури:

а) Міжнародний банк реконструкції і розвитку (МБРР);

б) Міжнародну асоціацію розвитку;

в) Міжнародний валютний фонд (МВФ);

г) Міжнародну фінансову корпорацію;

7. До міжнародних валютно-фінансових організацій поза системою ООН належать:

а) Міжнародний банк реконструкції і розвитку (МБРР);

б) Європейський банк реконструкції і розвитку (ЄБРР);

в) Міжнародний валютний фонд (МВФ);

г) Світовий банк.

8. Валютний ринок – це...:

а) певні банківські та фінансові операції, пов'язані з переходом права власності на валютні цінності;

б) сукупність заходів та нормативних правил, встановлених у законодавчому порядку та спрямованих на досягнення рівноваги у платіжному балансі;

в) сукупність економічних відносин, які виникають між економічними агентами під час здійснення операцій щодо купівлі-продажу іноземної валюти та операцій пов'язаних з переміщенням валютних капіталів;

г) сукупність заходів в сфері міжнародних економічних відносин

відповідно до поточних і стратегічних цілей економічної політики держави.

9. Що не належить до учасників валютного ринку:

- а) господарюючі суб`єкти;
- б) комерційні банки;
- в) центральні банки;
- г) валютні угоди.

10. Валютні ринки класифікуються за:

- а) сферою виявлення, відношенням до валютних курсів, видами валютних обмежень, ступенем організованості;
- б) видами валютних курсів, сферою поширення, ступенем організованості, відношенням до валютних обмежень;
- в) сферою виникнення, ступенем ризику, видами валютних курсів;
- г) сферою поширення, ступенем організованості, терміном виникнення.

11. Визначити види валютній ринків за змістом операцій:

- а) ринок операцій «спот»;
- б) регіональний ринок;
- в) ринок депозитних операцій;
- г) ринок термінових угод.

12. Світовий валютний ринок ФОРЕКС почав формуватися:

- а) на початку 60-х р. XX ст.;
- б) на початку 70-х р. XX ст.;
- в) на початку 80-х р. XX ст.;
- г) на початку 90-х р. XX ст.

13. Діяльність Євроринку:

- а) не контролюється тільки країною-емітентом;
- б) не контролюється тільки країною перебування;
- в) не контролюється ні країною-емітентом, ні країною перебування;
- г) немає вірної відповіді.

14. Що забезпечило введення Євровалют?

- а) конвертованість валют провідних країн;
- б) збільшення масштабів міжнародного ринку позикових капіталів;
- в) всі відповіді вірні;
- г) немає вірної відповіді.

15. Який із чинників перетворив Євrorинок на міжнародний?

- а) зростання потреби в кредитних грошах;
- б) лібералізація руху капіталів;
- в) створення вільної банківської зони в Нью-Йорку;
- г) інтернаціоналізація національних фінансових ринків.

ТЕМА 2. ВАЛЮТНА СИСТЕМА ЯК ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВА ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ ВІДНОСИН НА ВАЛЮТНОМУ РИНКУ

Завдання для самостійної роботи

1. Валютна система як основа реалізації валютної політики.

2. Національна валютна система як основа проведення поточної валютної політики: суть та зміст елементів.

3. Міжнародна валютна система як основа проведення довгострокової валютної політики: суть та елементи.

Теми рефератів та доповідей

1. Еволюція світової валютної системи.
2. Особливості світової валютної кризи 1929—1936 рр.
3. Причини та форми кризи Бреттонвудської валютної системи

Тестові завдання

1. Валютна система являє собою:

а) розгалужену систему механізмів, функціонування яких має забезпечувати купівлю й продаж національних грошових одиниць та іноземних валют з метою їх використання для обслуговування міжнародних платежів;

б) державно-правову форму організації валютних відносин у міжнародній економіці;

в) здатність національної валюти вільно обмінюватися на валюти інших країн за діючими курсами.

2. В процесі еволюції світової валютної системи історично першою була:

а) Ямайська валютна система;

б) система Золотого стандарту;

в) Бреттон-Вудська валютна система.

3. Сучасною світовою валютною системою є:

а) Ямайська валютна система;

б) система Золотого стандарту;

в) Бреттон-Вудська валютна система

4. Для системи Златого стандарту не є характерним:

а) фіксація золотого вмісту національних валют;

б) заборона вільної приватної купівлі-продажу золота;

в) безпосередня конвертованість національної валюти в золото;

г) наявність фіксованих валютних курсів.

5. Для Бреттон-Вудської ситеми не є характерним:

а) використання принципу фіксованих валютних курсів;

б) повна демонетизація золота у сфері валютних відносин;

в) використання плаваючих курсів;

г) перетворення СДР у головний резервний актив і міжнародний засіб розрахунків і платежів.

6. Євро повністю замінило національні валюти держав Європейського валютного союзу з:

а) 01.01.1999;

б) 01.04.2000;

в) 01.08.2001;

г) 01.06.2002.

7. Повна демонетизація золота відбувається в:

- а) Ямайській валютній системі;
- б) системі Золотого стандарту;
- в) Бреттон-Вудській валютній системі;
- г) усіх названих вище системах.

8. Вкажіть повне визначення світової валютної системи:

- а) це сукупність форм організації грошових відносин, що складаються при реалізації зовнішньоекономічних відносин країни;
- б) це сукупність форм організації грошових відносин між країнами, що обумовлені господарськими; зв'язками, регулюються міжнародними організаціями та закріплені в міжнародних угодах;
- в) це організаційно-економічна форма грошових відносин групи країн, що спрямована на зменшення і взаємозв'язок коливань курсів валют та стимулювання інтеграційних процесів.

9. До валютних елементів міжнародної валютно-фінансової системи належать:

- а) валютний курс, національні та міжнародні механізми регулювання обмінного курсу, національні валюти, валютний паритет, міжнародні фінансові ринки;
- б) національний паритет, національні валюти, валютний курс;
- в) міжнародні фінансові ринки, механізм торгівлі кредитами, цінними паперами, міжнародні розрахунки;
- г) національні валюти, валютний курс та паритет, умови взаємної конвертації та обігу національних валют, національні та міжнародні механізми регулювання міжнародного курсу.

10. За системи золотодевізного стандарту:

- а) тільки долар обмінювався на золото;
- б) як девізи виступали резервні валюти;
- в) національна валюта не була забезпечена золотом;
- г) країни досягли найвищого прогресу у світовій торгівлі;
- д) усі відповіді неправильні.

11. Якою валютною системою закріплено «золото-доларовий стандарт»?

- а) Паризькою;
- б) Генуезькою;
- в) Бреттон-Вудською;
- г) Ямайською.

12. Коли відбулася Ямайська валютно-фінансова конференція?

- а) 1944р;
- б) 1976р;
- в) 1959р;
- г) 1981р.

13. З названих значень валюти зазначте те, яке відповідає СДР та ЕКЮ (Євро):

- а) національна валюта;
- б) кредитні платіжні документи, виражені в іноземних грошових одиницях;
- в) колективна грошова одиниця;
- г) клірингові валюти.

14. На якій світовій валютній конференції створено МВФ?

- а) Паризькій;
- б) Генуезькій;
- в) Бреттон-Вудській;
- г) Ямайській.

15. Ямайська валютна конференція:

- а) розв'язала проблеми обміну валют на золото;
- б) прийняла рішення про випуск євро;
- в) затвердила долар як єдиний резервний засіб;
- г) розв'язала проблеми вільного вибору режиму валютного курсу;
- д) скасувала обмін долара США на золото.

16. Якою валютною системою закріплено етап «золотого стандарту»?

- а) Паризькою;
- б) Генуезькою;
- в) Бреттон-Вудською;
- г) Ямайською.

17. За якої валютної системи відхилення від ринкових валютних курсів мали бути складати всього $\pm 1\%$ доларових паритетів?

- а) Паризькою;
- б) Генуезькою;
- в) Бреттон-Вудською;
- г) Ямайською.

18. Що відбувалося після прив'язки валютного курсу до золота:

- а) збільшувались можливості кредитно-грошового регулювання економіки;
- б) обмежувались можливості кредитно-грошового регулювання економіки;
- в) валютні курси встановлювались без урахування фундаментальних економічних закономірностей;
- г) темпи економічного розвитку починали випереджати фізичні обсяги золотодобування.

19. Міжнародні платіжні засоби які використовуються МВФ для безготівкових розрахунків через записи на спеціальних рахунках та як розрахункова одиниця МВФ:

- а) долар США;
- б) євро;
- в) SDR;
- г) всі відповіді вірні.

ТЕМА 3. ВАЛЮТНИЙ КУРС ЯК АТРИБУТ ВАЛЮТНОГО РИНКУ. ПОТОЧНІ ВАЛЮТНІ ОПЕРАЦІЇ

Завдання для самостійної роботи

1. Економічна суть обмінного курсу та характеристика його основних видів. Види валютних котирувань.
2. Необхідність визначення обмінного курсу у зовнішньоекономічних відносинах.
3. Поняття валютно-курсової політики як основи валютної політики держави.
4. Характеристика чинників, що визначають необхідність проведення політики обмінного курсу.
5. Елементи стратегії валютно-курсової політики.
6. Прогнозування обмінного курсу в системі заходів валютної політики: необхідність та основні форми.
7. Визначення умов конвертованості національної валюти як необхідний елемент валютно-курсової політики.
8. Основні теоретичні концепції регулювання обмінного курсу.

Теми рефератів та доповідей

1. Аналіз факторів впливу на величину валютного курсу.
2. Основні фактори, що впливають на величину валютного курсу. Кон'юнктурні та структурні фактори впливу на обмінний курс.
3. Форми реалізації валютно-курсової політики: характеристика основних режимів курсоутворення.
4. Валютно-курсова політика Національного банку України: генезис основних підходів за період становлення ринкових відносин.
5. Теоретичні концепції політики обмінного курсу.

Тестові завдання

1. Валютний курс – це ...

- а) ціна грошової одиниці, виражена в американських доларах;
- б) ціна грошової одиниці, виражена в грошових одиницях інших країн;
- в) ціна грошової одиниці, виражена у вільно конвертованих валютах.

2. Плаваючі валютні курси:

- а) встановлюються Національним банком залежно від попиту і пропозиції на ринку;
- б) змінюються під впливом попиту і пропозиції на ринку;
- в) змінюються залежно від стану платіжного балансу країни.

3. До кон'юнктурних чинників формування валютного курсу належить:

- а) обсяг грошової маси в обігу;
- б) рівень інфляції;
- в) спекулятивні валютні операції;

г) всі відповіді вірні.

4. Різниця між курсами продавця та покупця – це:

- а) маржа;
- б) фіксинг;
- в) крос-курс;
- г) курс спот.

5. Курс валюти країни залежить:

- а) від величини ВВП;
- б) рівня цін на товари;
- в) рівня валютних резервів;
- г) стану платіжного балансу.

6. При завищеному валютному курсі ефективність експорту:

- а) падає;
- б) росте;
- в) не змінюється.

7. Зростання імпорту товарів та послуг країни:

- а) сприяє зростанню курсу національної валюти;
- б) сприяє зниженню курсу національної валюти;
- в) не впливає на курс національної валюти;
- г) надає невизначений вплив на курс національної валюти.

8. Крос-курс – це:

- а) курс, згідно з яким банк продає валюту;
- б) різниця між курсами продавця та покупця;
- в) співвідношення між двома валютами, яке визначено через їх курс до третьої валюти.

9. Котирування валюти – це:

- а) здатність валюти оцінюватися;
- б) здатність валюти обмінюватися на інші;
- в) купівля і продаж валюти на валютному ринку;
- г) закріплення монетного валютного паритету.

10. При прямому котируванні валют:

- а) розраховується середнє арифметичне між курсом продавця і покупця;
- б) одиниця іноземної валюти прирівнюється до певної кількості національної;
- в) визначається, скільки одиниць іноземної валюти дорівнюють одиниці національної.

11. Фіксинг – це:

- а) надлишок надходжень;
- б) різниця між курсами продавця та покупця;
- в) залишки коштів в іноземних валютах;
- г) процедура котирування.

12. Якщо при визначенні крос-курсу долар є базою котирування для однієї із валют, використовується метод:

- а) з прямим котируванням до долара США;
- б) з прямим і зворотнім котируванням до долара США;

- в) зі зворотнім котируванням до долару США;
- г) всі відповіді вірні.

13. Розмір маржі, а також значення котировок bid і offer залежить від:

- а) статусу банку, що здійснює котирування, потреби банку в залученні або розміщенні коштів;
- б) процентної ставки та спреду;
- в) статусу контрагента, що робить запит на котирування, сума котируваного депозиту;
- г) облікової ставки центрального банку, кон'юнктури грошового ринку.

14. Співвідношення купівельної спроможності окремих валют до певної групи товарів і послуг у двох країнах – це:

- а) SDR;
- б) PPP;
- в) крос-курс;
- г) жодна відповідь не вірна.

ТЕМА 4. ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ

Завдання для самостійної роботи

1. Пояснити, чому вважається, що відкличний документарний акредитив для експортера є лише умовним зобов'язанням банку.
2. Яку відповідальність несе банк-емітент при використанні підтвердженого або непідтвердженого акредитива?
3. Яку відповідальність несе виконуючий банк при використанні підтвердженого або непідтвердженого акредитива?
4. У який момент здійснюється перерахування коштів банком емітентом виконуючому банку при використанні покритого акредитива?
5. Охарактеризувати типи інкасо.
6. Які сторони найчастіше беруть участь в інкасо?
7. Чим відрізняються умови інкасо Д/П та Д/А?
8. Охарактеризувати інкасове доручення.
9. Охарактеризувати фази документарного акредитива в розрахунковому аспекті.
10. У чому полягає угода про відкриття акредитива?

Теми рефератів та доповідей

1. Напрямки удосконалення використання в міжнародних розрахунках документарних форм розрахунків.
2. Організація розрахунків за допомогою платіжних карток. Нове у використанні платіжних карток.
3. Картковий бізнес у площині валютних розрахунків.
4. Інтернет-платежі в системі безготівкових розрахунків.

Тестові завдання

1. Зобов'язання банку, видане ним за дорученням клієнта-імпортера, здійснити платіж на користь експортера або забезпечити платіж іншим банком у межах визначених сум та обумовленого терміну, називається:

- а) акредитивом;
- б) інкасо;
- в) авансом;
- г) відкритим рахунком.

2. Доручення експортера своєму банку одержати від імпортера (платника, боржника) певну суму коштів або підтвердження того, що ця сума буде сплачена в обумовлені терміни, називається:

- а) акредитивом;
- б) інкасо;
- в) авансом;
- г) відкритим рахунком.

3. Розрахункова банківська операція, яка здійснюється через подання телеграфного або поштового платіжного доручення одного банку іншому, називається:

- а) простим векселем;
- б) банківським переказом;
- в) акредитивом;
- г) інкасо.

4. Зобов'язання однієї особи (векселедавця) здійснити платіж певної суми коштів іншій особі (векселедержателю) у визначений термін у визначеному листі називається:

- а) іменним чеком;
- б) ордерним чеком;
- в) простим векселем;
- г) банківським переказом.

5. Розпорядження однієї особи іншій сплатити у визначений строк певну суму коштів третій особі називається:

- а) простим векселем;
- б) банківським переказом;
- в) акредитивом;
- г) інкасо.

6. Безумовний наказ банку-платнику сплатити власнику документа певну суму називається:

- а) акредитив;
- б) вексель;
- в) інкасо;
- г) чек.

7. Переважна більшість платежів за банківськими переказами здійснюється через систему, що називається:

- а) SEFTA;

- б) SWIFT;
- в) UMC;
- г) GREA.

8. Використання акредитивів для міжнародних розрахунків регламентується документом, що має аббревіатуру:

- а) CEFTA;
- б) SWIFT;
- в) UMC;
- г) GREA.

9. Розрахунок за відкритим рахунком:

а) припускає представлення експортером імпортеру товаророзпорядчих документів, минаючи банк, і зарахування належної суми платежу на відкритий рахунок у терміни, установлені за згодою сторін;

б) здійснюють погано знаючі один одного контрагенти або при постачаннях масових товарів збутовим посередникам;

в) передбачає, що покупець не оплачує суму, обговорену в контракті, через певний час після постачання.

10. До особливостей міжнародних розрахунків відносять:

а) регулювання не тільки національними НПА, а й міжнародними законами;

б) здійснення в різних валютах;

в) використання валютних обмежень;

г) усі відповіді є вірними.

11. У розрахунках між країнами з розвинутою ринковою економікою переважають:

а) документарні розрахунки;

б) недокументарні розрахунки;

в) інкасо;

г) акредитиви.

ТЕМА 5. РОЛЬ КРЕДИТУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ, ЙОГО ВИДИ ТА ЗВ'ЯЗОК З УМОВАМИ ПЛАТЕЖУ

Завдання для самостійної роботи

1. Порівняйте процедуру надання кредитів за різними кредитними лініями.

2. Проаналізуйте загальний зовнішній довгостроковий борг України за кредитами в іноземній валюті.

3. Розкрийте значення для України отримання міжнародних кредитів від МВФ.

4. Охарактеризуйте процес організації спільного фінансування експортних операцій Державним експортно-імпортним банком України та МБРР.

5. Міжнародний банк реконструкції та розвитку: держави-члени,

акціонерний капітал і розподіл голосів.

Теми рефератів та доповідей

1. Шляхи раціоналізації розрахункових та кредитних операцій в зовнішньоекономічній діяльності українських підприємств.
2. Ринок єврокредитів: тенденції, структура, функції.
3. Міжнародні методики рейтингів при проведенні кредитного аналізу.

Тестові завдання

1. Факторингові операції – це:

- а) надання певних прав в обмін на наявний платіж;
- б) покупка спеціалізованою фінансовою компанією грошових вимог експортера до імпортера та їхня інкасація;
- в) одержання через банк належної суми проти передачі відповідних документів;
- г) обіцянка банку виплатити бенефіціару за рахунок свого замовника певну суму в узгодженій валюті.

2. Позичка, надана фірмою експортером однієї країни, імпортеру іншої країни у виді відстрочки платежу це:

- а) кредит за відкритим рахунком;
- б) експортний кредит;
- в) забезпечений кредит;
- г) фірмовий або комерційний кредит;
- д) вексельний кредит.

3. Принципом міжнародного кредиту є:

- а) повернення;
- б) терміновість;
- в) платність;
- г) всі відповіді вірні.

4. Вкажіть, у якому випадку найбільш повно наведено визначення міжнародного кредиту:

- а) рух позичкового капіталу в сфері міжнародних економічних відносин;
- б) форма руху позичкового капіталу в сфері міжнародних економічних відносин, пов'язана з наданням валютних і товарних ресурсів на умовах повернення, терміновості і платності;
- в) форма руху капіталу, пов'язана з наданням валютних ресурсів;
- г) позичковий капітал, пов'язаний з наданням валютних і товарних ресурсів на умовах повернення, терміновості і платності.

5. Якого виду міжнародного кредиту за терміном не існує:

- а) короткострокові;
- б) середньострокові;
- в) універсальні;
- г) довгострокові.

6. Кредити за експортно-імпортними операціями видаються на такі

цїлі:

- а) кредити іноземних операцій у формі купівлі в експортера векселів, які акцептовані експортером;
- б) кредити під контракти за експортом;
- в) оплату платіжних документів, виписаних експортером;
- г) всі відповіді вірні.

7. Фірмовий кредит – це:

- а) позичка, надана фірмою, звичайно експортером, однієї країни імпортеру іншої країни у вигляді відстрочки платежу; комерційний кредит у зовнішній торгівлі поєднується з розрахунками за товарними операціями;
- б) кредит, що дає змогу здійснювати купівлю товарів на будь-якому ринку, через що виникають умови для вибору варіантів комерційних угод;
- в) форма руху позичкового капіталу в сфері міжнародних економічних відносин, пов'язана з наданням валютних і товарних ресурсів на умовах повернення, терміновості і платності;
- г) кредит, що надається банком країни-експортера безпосередньо імпортеру (чи банку країни-імпортера) для фінансування товарних поставок, машин, устаткування тощо.

8. Що не належить до різновидів фірмового кредиту:

- а) кредит за відкритим рахунком;
- б) вексельний кредит;
- в) інвестиційний кредит;
- г) авансовий.

9. Для захисту інтересів експортерів передбачене страхування експортних кредитів, що захищає від комерційних ризиків на:

- а) 100%;
- б) 85-90%;
- в) 70-80%;
- г) 95%.

10. Вексельний кредит – це:

- а) кредит, що надається шляхом угоди між експортером та імпортером, по якому постачальник записує на рахунок покупця в якості його боргу вартість проданих і відвантажених товарів, а імпортер зобов'язується погасити кредит у встановлений термін;
- б) кредит, який передбачає, що експортер, уклавши угоду про продаж товару, виставляє перекладний вексель (тратту) на імпортера, який, отримавши комерційні документи, акцептує його, тобто дає згоду на оплату в зазначений на ньому термін;
- в) кредит, що дозволяє закуповувати товари на будь-якому ринку, отже, на максимально вигідних умовах, не пов'язаний з товарними поставками і назначається, наприклад, для погашення зовнішньої заборгованості, підтримки валютного курсу, поповнення авуарів (рахунків) в іноземній валюті;
- г) немає вірної відповіді.

11. Кредит за відкритим рахунком – це:

- а) кредит, що надається шляхом угоди між експортером та імпортером, по

якому постачальник записує на рахунок покупця в якості його боргу вартість проданих і відвантажених товарів, а імпортер зобов'язується погасити кредит у встановлений термін;

б) кредит, який передбачає, що експортер, уклавши угоду про продаж товару, виставляє перекладний вексель (тратту) на імпортера, який, отримавши комерційні документи, акцептує його, тобто дає згоду на оплату в зазначений на ньому термін;

в) кредит, що дозволяє закуповувати товари на будь-якому ринку, отже, на максимально вигідних умовах, не пов'язаний з товарними поставками і назначається, наприклад, для погашення зовнішньої заборгованості, підтримки валютного курсу, поповнення авуарів (рахунків) в іноземній валюті;

г) немає вірної відповіді.

12. Один із різновидів короткотермінового банківського кредиту, який широко використовується для розрахунків у зовнішньоторговельних операціях, особливістю є те, що продавець (експортер) висуває вимоги щодо оплати товару не безпосередньо до покупця (імпортера), а до іноземного банку, клієнтом якого є імпортер і який за заявою імпортера бере на себе зобов'язання щодо оплати:

- а) акцептно-рамбурсний кредит;
- б) акцептний кредит;
- в) комерційний кредит;
- г) вексельний кредит.

13. Особлива форма акцептного кредиту в розрахунках за експортно-імпортні операції, який надається експортеру банком-акцептантом проти виставлених документів при наявності гарантії банка-імпортера:

- а) акцептний кредит;
- б) компенсаційний кредит;
- в) акцептно-рамбурсний кредит;
- г) немає вірної відповіді.

14. До факторингових операцій відносять:

- а) кредитування експортера у вигляді попередньої оплати боргових вимог;
- б) інкасування дебіторської заборгованості експортера;
- в) страхування експортера від можливих ризиків;
- г) всі відповіді вірні.

15. Назвіть різновид довгострокового кредиту, що надається у майновій формі і погашення якого здійснюється в розстрочку:

- а) лізинг;
- б) факторинг;
- в) форфейтинг.

16. Кредитування експортера шляхом придбання векселів або інших боргових вимог називають:

- а) лізинг;
- б) факторинг;
- в) форфейтинг.

17. До переваг факторингу не належать:

- а) поліпшення фінансового планування і захист від можливих втрат за несвоєчасну сплату покупцями контрактів;
- б) контроль своєчасності оплати товарів/послуг покупцем згідно з контрактом;
- в) можливість отримання регулярних звітів, які допомагають оптимізувати поточну діяльність постачальника;
- г) немає вірної відповіді.

18. Вкажіть, у якому випадку наведено вірне визначення форфейтингу:

- а) операція, яка поєднує у собі низку посередницько-комісійних послуг з кредитуванням оборотного капіталу суб'єкта господарювання, основою яких є перевідступлення першим кредитором прав вимоги боргу третьої особи другому кредитору з попередньою або наступною компенсацією вартості такого боргу першому кредитору;
- б) фінансування зовнішньоекономічної діяльності експортерів шляхом надання їм пільгових кредитів на умовах дисконту (без права регресу) векселів або інших боргових вимог;
- в) операція кредитування у формі оренди устаткування, строком на 3-15 років, оренда виступає як форма отримання кредиту і водночас як форма міжнародної торгівлі, що створює умови для прискореного розвитку новітніх технологій;
- г) немає вірної відповіді.

19. Що не є основною умовою договору лізингу:

- а) форма власності підприємств учасників договору
- б) розмір лізингового платежу;
- в) страхування майна.

20. Вкажіть, у якому випадку найбільш повно наведено класифікацію видів лізингу:

- а) строковий, стандартний, зворотний, відновлювальний, лізинг постачальникові;
- б) чистий, мокрий, відновлювальний;
- в) вендор-лізинг, лізинг постачальникові;
- г) всі відповіді вірні.

21. Назвіть види лізингу за засобами придбання майна:

- а) чистий лізинг;
- б) прямий лізинг;
- в) зворотний лізинг;
- г) лізинг виробника;
- д) повний лізинг;
- е) строковий лізинг.

22. Міжнародний лізинг поділяється на:

- а) експортний та імпорتنний
- б) експортний, транзитний та імпорتنний
- в) внутрішній і зовнішній.

ТЕМА 6. БАНКІВСЬКА ГАРАНТІЯ В МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКАХ

Завдання для самостійної роботи

1. Навести характеристику загальних принципів та правових засад банківського гарантування.
2. Навести порівняльну характеристику поручительства та банківських гарантій.
3. Охарактеризувати механізм надання поручництва.
4. Охарактеризувати механізм надання гарантії.
5. Назвати учасників гарантійних операцій та взаємовідносини між ними.
6. Охарактеризувати механізм роботи банків з гарантіями.
7. Назвати випадки використання гарантії виконання зобов'язань.
8. Використовуючи конкретний зовнішньоекономічний контракт, запропонуйте необхідні види гарантії, складіть схему їх комплексного використання.

Теми рефератів та доповідей

1. Альтернативи банківських гарантійних операцій.
2. Ризики банківського міжнародного гарантування зовнішньоекономічних операцій.

Тестові завдання

1. Пряма гарантія – це:

- а) гарантія, що видається обслуговуючим банком;
- б) гарантія, що видається імпортеру банком експортера;
- в) гарантія, що видається експортеру банком імпортера;
- г) гарантія виконання зобов'язання.

2. Зобов'язання банку сплатити відповідну грошову суму у разі невиконання або порушення контрагентами умов контракту це –

- а) банківська гарантія;
- б) тратта;
- в) кредит;
- г) депозит.

3. Форма гарантії, що являє собою договір, згідно з яким одна особа (поручитель) бере на себе перед кредитором відповідальність за виконання боржником зобов'язання у повному обсязі або тільки частково це –

- а) поручительство;
- б) платіжне зобов'язання;
- в) кредит;
- г) депозит.

4. Наказодавець за гарантією, який уповноважує свій банк виставити гарантію, він же дає інструкції своєму банку щодо того, яку гарантію необхідно надати, це –

- а) бенефіціар;

- б) авізуючий банк;
- в) принципал;
- г) банк-гарант.

5. Банк, який виставляє гарантію це –

- а) авізуючий банк;
- б) банк-гарант;
- в) банк-ремітент;
- г) банк-інкасатор.

6. Особа, на користь якої виставлена гарантія це –

- а) авізуючий банк;
- б) принципал;
- в) банк-гарант;
- г) бенефіціар.

7. Гарантія, за якої банк-гарант надає гарантію на користь бенефіціара безпосередньо, без допомоги посередника це –

- а) фірмова гарантія;
- б) особиста гарантія;
- в) пряма гарантія;
- г) урядова гарантія.

8. Сторони, що беруть участь у непрямих гарантійних операціях це –

- а) трасат, трасант, банк-інкасатор;
- б) експортер, імпортер, банк-ремітент, банк-інкасатор;
- в) принципал, банк-гарант, авізуючий банк, бенефіціар;
- г) експортер, імпортер, банк-гарант.

9. За типами банківські гарантії бувають:

- а) відкличні і безвідкличні;
- б) платіжні та договірні;
- в) чисті і документарні;
- г) особисті і урядові.

10. Гарантія, яка може бути відкликана або її умови можуть бути змінені без попереднього повідомлення бенефіціара це –

- а) безвідклична банківська гарантія;
- б) відклична банківська гарантія;
- в) платіжна банківська гарантія;
- г) особиста банківська гарантія.

11. За видами банківські гарантії поділяються на:

- а) відкличні і безвідкличні;
- б) платіжні та договірні;
- в) чисті і документарні;
- г) особисті і урядові.

12. Гарантія, за якої банк-гарант виконує свої зобов'язання перед бенефіціаром проти його простої першої вимоги, навіть якщо вона нічим не обумовлена і не підтверджена поданням яких-небудь інших додаткових документів це –

- а) безвідклична банківська гарантія;

- б) відклична банківська гарантія;
- в) платіжна банківська гарантія;
- г) безумовна банківська гарантія.

13. Гарантії, що використовуються при розрахунках за відкритим рахунком й у формі інкасо, при розрахунках на умовах комерційного кредиту це –

- а) безвідкличні банківські гарантії;
- б) відкличні банківські гарантії;
- в) платіжні банківські гарантії;
- г) договірні банківські гарантії.

14. Гарантія, що видається за дорученням експортера на користь імпортера це –

- а) гарантія виконання;
- б) гарантія повернення авансу;
- в) тендерна гарантія;
- г) платіжна гарантія.

15. Гарантія, що видається банками за дорученням підрядників для забезпечення безмитного тимчасового ввезення обладнання або матеріалів, необхідних для будівництва об'єктів чи проведення інших робіт це –

- а) гарантія якості;
- б) гарантія коносаменту;
- в) митна гарантія;
- г) гарантія виконання.

16. Гарантія, що забезпечує імпортерів (покупців) гарантії у разі отримання неякісних товарів це –

- а) гарантія якості;
- б) гарантія коносаменту;
- в) митна гарантія;
- г) судова гарантія.

17. Гарантія, що забезпечує імпортера (покупця), якщо продавець не поставити товар або не надасть відповідних послуг у зазначений термін це –

- а) гарантія якості;
- б) гарантія коносаменту;
- в) митна гарантія;
- г) гарантія поставки.

18. Гарантія, мета якої — гарантувати, що після закінчення робіт будівельник виконає свої зобов'язання в період обслуговування об'єкта це –

- а) гарантія якості;
- б) гарантія обслуговування;
- в) митна гарантія;
- г) гарантія поставки.

19. Гарантія, що забезпечує витрати процесу і сторін під час судових процесів, які закінчуються на користь судових інстанцій або сторін це –

- а) судова гарантія;

- б) гарантія обслуговування;
- в) митна гарантія;
- г) гарантія поставки.

20. Гарантія, що найчастіше використовується тоді, коли платіж забезпечується акредитивом, а товар уже перебуває в порту призначення це –

- а) гарантія якості;
- б) гарантія коносаменту;
- в) митна гарантія;
- г) гарантія поставки.

ТЕМА 7. ВАЛЮТНА ПОЛІТИКА ТА ВАЛЮТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Завдання для самостійної роботи

1. Повноваження Національного банку України у сфері валютного регулювання згідно чинного законодавства.
2. Теоретичні засади вибору стратегії валютної політики.
3. Політика валютних обмежень: сутність, цілі, елементи.
4. Характеристика форм реалізації політики валютних обмежень
5. Ліцензування валютних операцій комерційних банків.
6. Регламентація міжбанківського валютного ринку в Україні.
7. Характеристика основних видів операцій на міжбанківському валютному ринку.
8. Умови та порядок торгівлі іноземною валютою.
9. Регламентація ринку банківських металів.

Теми рефератів та доповідей

1. Інтервенції на валютних ринках як інструмент курсової та грошово-кредитної політики.
2. Курсова політика НБУ останніх років та оцінка її ефективності.
3. Прогнозування обмінного курсу в системі заходів валютної політики: необхідність та основні форми.
4. Валютно-курсова політика НБУ: генезис основних підходів за період становлення ринкових відносин.
5. Основні теоретичні концепції регулювання обмінного курсу.
6. Повноваження НБУ в сфері валютного контролю.
7. Валютне регулювання на міжнародному рівні: ефективність та проблеми здійснення.
8. Проблеми забезпечення стабільності валютного ринку в Україні.
9. Валютна політика Національного банку України: характеристика основних етапів реалізації в умовах становлення ринкових відносин.
10. Валютна політика Національного банку України: характеристика основних етапів реалізації в умовах становлення ринкових відносин.
11. Проблеми лібералізації валютного контролю.

12. Відплив капіталу з України: причини та шляхи подолання.

Тестові завдання

1. Що таке «валютна інтервенція»:

- а) виключне право держави на операції з іноземною валютою;
- б) порушення правил здійснення валютних операцій, спекуляція валютними цінностями;
- в) пряме втручання держави в операції на валютному ринку шляхом продажу або купівлі іноземної валюти з метою підвищення або пониження курсу національної або іноземної валюти;
- г) продаж державою національної валюти на світовому (міжнародному) валютному ринку.

2. В Україні офіційний валютний курс:

- а) встановлюється директивним рішенням НБУ;
- б) визначається на основі результатів торгів на УМВБ;
- в) встановлюється як середньозважений курс комерційних банків;
- г) жодна відповідь не вірна.

3. Управління обліковою ставкою – це інструмент:

- а) дисконтної політики;
- б) девізної політики;
- в) диверсифікації валютних резервів;
- г) адміністративних заходів.

4. Економічні відносини, що пов'язані із використанням національних валют у світовому господарстві, а також іноземних валют на території даної країни – це:

- а) економічні відносини;
- б) валютні відносини;
- в) міжнародні економічні відносини;
- г) валютна політика;
- д) об'єкти валютної політики.

5. Сукупність здійснюваних державою заходів, спрямованих на регулювання економічних процесів – це:

- а) валютна політика;
- б) державна економічна політика;
- в) зовнішньоекономічна політика;
- г) міжнародні економічні відносини;
- д) валютне регулювання.

6. Сукупність організаційних та економічних заходів, спрямованих на регулювання державою валютних відносин – це:

- а) валютна політика;
- б) державна економічна політика;
- в) зовнішньоекономічна політика;
- г) міжнародні економічні відносини;
- д) валютне регулювання;

е) елементи валютної політики.

7. Конкретні сфери валютних відносин, на які спрямовуються регулятивні функції держави – це:

- а) валютна політика;
- б) суб'єкти валютної політики;
- в) об'єкти валютної політики;
- г) елементи валютної політики;
- д) валютне регулювання;
- е) інструменти валютної політики.

8. Учасники економічних процесів, які реалізують державний вплив на валютні відносини, а також ті економічні агенти, на діяльність яких поширюється даний вплив – це:

- а) об'єкти валютної політики;
- в) суб'єкти валютної політики;
- г) елементи валютної політики;
- д) інструменти валютної політики;
- е) інститути валютної політики.

9. Основним державним органом з реалізації валютної політики в Україні є:

- а) Кабінет Міністрів України;
- б) Міністерство фінансів України;
- в) Національний банк України;
- г) Міністерство економіки України;
- д) Державна податкова адміністрація України;
- е) Державна митна служба України.

10. Сфери економічних відносин, які пов'язані із валютними відносинами і на які спрямовується вплив державних органів валютного регулювання – це:

- а) об'єкти валютної політики;
- в) суб'єкти валютної політики;
- г) елементи валютної політики;
- д) інструменти валютної політики;
- е) інститути валютної політики.

11. Основними цілями поточної валютної політики є:

- а) підтримання рівноваги платіжного балансу;
- б) поглиблення міжнародного економічного співробітництва;
- в) створення сприятливих умов для зовнішньоекономічної діяльності;
- г) уникнення чи ефективне подолання наслідків валютних криз.

12. Основними цілями довгострокової валютної політики є:

- а) підтримання рівноваги платіжного балансу;
- б) поглиблення міжнародного економічного співробітництва;
- в) створення сприятливих умов для зовнішньоекономічної діяльності;
- г) уникнення чи ефективне подолання наслідків валютних криз.

13. Основною формою довгострокової валютної політики є:

- а) девізна політика, що проводиться через валютні інтервенції на ринку;

- б) дисконтна політика, тобто зміна центральним банком облікової ставки;
- в) участь країни у міждержавних переговорах і угодах в рамках МВФ, Світового банку та регіональних міжнародних валютно-кредитних організацій;
- г) курсова політика;
- д) міжнародна кредитна політика;
- е) управління золотовалютними резервами.

ТЕМА 8. ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС ТА ЗОЛОВОВАЛЮТНІ РЕЗЕРВИ В СИСТЕМІ ВАЛЮТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Завдання для самостійної роботи

1. Дайте визначення платіжного балансу та назвіть операції, які відображаються в ньому.
2. Охарактеризуйте основні різновиди платіжного балансу.
3. Чому сальдо платіжного балансу завжди дорівнює нулю?
4. Що таке компенсуючі та автономні операції?
5. У чому суть концепції рівноваги платіжного балансу.
6. Які основні джерела нерівноваги платіжного балансу?
7. Якими шляхами можна відновити рівновагу платіжного балансу?
8. Дайте визначення балансу міжнародної заборгованості (міжнародної інвестиційної позиції) країни.
9. Проаналізуйте сучасний стан платіжного балансу України.

Теми рефератів та доповідей

1. Проблеми формування валютного резерву України.
2. Аналіз чинників впливу на платіжний баланс країни.
3. Платіжний баланс та роль країни у світовій економіці і міжнародному розподілі праці.
4. Регулювання платіжного балансу як основний об'єкт валютної політики держави.
5. Структура платіжного балансу і рівновага економічної системи.
6. Дефіцит платіжного балансу і необхідність його регулювання.
7. Особливості побудови платіжного балансу України.
8. Склад, структура, динаміка та особливості формування і використання офіційних золотовалютних резервів Національного банку України.
9. Місце та роль золотовалютних резервів в економічній системі країни.
10. Золотовалютні резерви і проблеми зовнішньої заборгованості України.

Тестові завдання

1. Все, що має грошову вартість і є власністю фірми або окремої особи, називається:

- а) дебет;
- б) кредит;

- в) актив;
- г) пасив.

2. *Грошові зобов'язання, заборгованість фірми або окремої особи має назву:*

- а) дебет;
- б) кредит;
- в) актив;
- г) пасив.

3. *Відтік вартостей, за яким повинен слідувати компенсуючий притік платежів в дану країну, називається:*

- а) дебет;
- б) кредит;
- в) актив;
- г) пасив.

4. *Позитивне сальдо платіжного балансу:*

- а) призводить до зростання курсу національної валюти;
- б) призводить до падіння курсу національної валюти;
- в) не впливає на курс національної валюти;
- г) впливає на курс національної валюти невизначеним чином.

5. *Від'ємне сальдо платіжного балансу:*

- а) призводить до зростання курсу національної валюти;
- б) призводить до падіння курсу національної валюти;
- в) не впливає на курс національної валюти;
- г) впливає на курс національної валюти невизначеним чином.

6. *Сальдо балансу зовнішньої торгівлі враховує:*

- а) товарний експорт;
- б) товарний імпорт;
- в) експорт послуг;
- г) імпорт послуг.

7. *Сальдо балансу товарів та послуг враховує:*

- а) експорт послуг;
- б) імпорт послуг;
- в) товарний імпорт;
- г) чисті грошові перекази.

8. *Сальдо балансу поточних операцій враховує:*

- а) чисті доходи від інвестицій;
- б) притік капіталу;
- в) відтік капіталу;
- г) офіційні резерви.

9. *Сальдо балансу руху капіталу враховує:*

- а) відтік капіталу;
- б) офіційні резерви;
- в) чисті грошові перекази;
- г) експорт послуг.

10. *Скорочення офіційних резервів:*

- а) показує масштаби дефіциту платіжного балансу;
- б) показує масштаби профіциту платіжного балансу;
- в) не визначає стан платіжного балансу;
- г) неоднозначно характеризує стан платіжного балансу.

11. Зростання офіційних резервів:

- а) показує масштаби дефіциту платіжного балансу;
- б) показує масштаби профіциту платіжного балансу;
- в) не визначає стан платіжного балансу;
- г) неоднозначно характеризує стан платіжного балансу.

12. З елементів структури платіжного балансу вкажіть той, який характеризує експортні і імпортні платежі:

- а) торговельний баланс;
- б) баланс некомерційних платежів;
- в) баланс руху капіталів і кредитів.

13. Платіжний баланс складається із таких розділів:

- а) рахунок поточних операцій, рахунок операцій з капіталом та фінансових операцій, джерела фінансування;
- б) рахунок поточних операцій, рахунок операцій з капіталом та фінансових операцій;
- в) рахунок поточних операцій, рахунок операцій з капіталом та фінансових операцій, резервні активи, чисті пропуски та помилки.

14. Співвідношення всієї сукупності надходження з-за кордону та платежів за кордон за певний проміжок часу:

- а) платіжний баланс;
- б) баланс поточних операцій;
- в) торговий баланс;
- г) баланс послуг і некомерційних платежів;
- д) баланс руху коштів і кредитів.

15. Якого розділу у структурі платіжного балансу країни не існує:

- а) надзвичайне фінансування;
- б) субсидування;
- в) помилки та пропуски;
- г) резерви.

16. Складова платіжного балансу країни – рахунок поточних платежів – не охоплює:

- а) чисті доходи від інвестицій;
- б) транспортні послуги іноземним державам;
- в) зміни в активах країни за кордоном;
- г) товарний експорт.

17. До структури платіжного балансу за методикою МВФ належать:

- а) балансуєчі статті;
- б) фінансуєчі статті;
- в) компенсуєчі статті;
- г) всі відповіді вірні.

18. Які статті відображаються за дебетом, за кредитом платіжного

балансу:

- а) прибуткові статті;
- б) витратні статті;
- в) приплив вартостей з-за кордону, за які її резиденти мають платити за кордон;
- г) відплив за кордон вартостей, за які мають надійти платежі у дану країну.

19. Стаття «пропуски і помилки» у платіжному балансі:

- а) покликана вирівнювати нерівновагу платіжного балансу, що виникає у зв'язку з різною методологією врахування різноманітних операцій;
- б) була б меншою, якби резиденти скоротили контрабандне вивезення товарів;
- в) була б меншою, якби скоротився відплив капіталу з країни.

20. Операції з виплати прибутків від інвестицій за кордоном та процентів за міжнародними кредитами відображаються:

- а) у балансі руху капіталів;
- б) поточному платіжному балансі;
- в) балансі послуг та некомерційних платежів.

21. Рух яких коштів відображає платіжний баланс:

- а) грошових коштів;
- б) запасів грошових коштів;
- в) валютних коштів;
- г) коштів за некомерційними операціями;
- д) товарно-матеріальних запасів;
- е) інвестицій і кредитів;
- є) коштів за рахунками комерційних банків.

22. Платіжний баланс країни погіршиться за рахунок таких чинників:

- а) збільшується реальний ВВП;
- б) центральний банк проводить дефляційну політику;
- в) уряд скорочує витрати і збільшує податки;
- г) центральний банк підвищує ставку рефінансування;
- д) немає однозначної відповіді.

23. Активне сальдо платіжного балансу збільшиться, якщо в країні:

- а) відбудеться виплата заборгованості за заробітною платою;
- б) зменшуються реальні процентні ставки;
- в) сповільниться темп економічного зростання;
- г) розкрадуть транш МВФ.

24. Платіжний баланс не містить такого розділу:

- а) торговий баланс;
- б) баланс руху неліквідних активів;
- в) баланс «невидимих» операцій;
- г) всі відповіді вірні.

25. Баланс «невидимих» операцій – це:

- а) торговий баланс;

- б) баланс послуг і некомерційних платежів;
- в) баланс руху капіталів і кредитів;
- г) жодна відповідь не вірна.

26. Україна вирішила встановити контроль над зовнішньою торгівлею для зниження дефіциту платіжного балансу. Одним з наслідків цього рішення буде:

- а) зниження українського імпорту;
- б) зниження українського експорту;
- в) збільшення українського імпорту;
- г) збільшення українського експорту.

27. Країна зі стійким негативним сальдо платіжного балансу має:

- а) залучати додаткові довгострокові позики від іноземців;
- б) заборонити переказ у країну доходів резидентів від закордонних інвестицій;
- в) збільшити випуск державних облігацій для населення;
- г) виконати усі вказані вище заходи.

28. При пасивному платіжному балансі застосовуються такі обмеження:

- а) контроль за діяльністю ринку позичкових капіталів;
- б) заборона на інвестиції нерезидентів;
- в) обмеження ввезення валюти в країну.

29. При профіцитному платіжному балансі доцільно використовувати:

- а) пільги імпортерам;
- б) цільові експортні кредити;
- в) заборону вивезення валюти з країни;
- г) дефляційну політику.

30. Як відобразиться в платіжному балансі зростання та падіння обсягів ВВП:

- а) збільшенням обсягів імпорту товарів та послуг;
- б) зменшенням обсягів імпорту товарів та послуг;
- в) зростанням обсягів залучених іноземних інвестицій та кредитів;
- г) скороченням обсягів зовнішнього фінансування національної економіки.

ТЕМА 9. РИЗИКИ НА ВАЛЮТНОМУ РИНКУ ТА МЕТОДИ ЇХ МІНІМІЗАЦІЇ

Завдання для самостійної роботи

1. Визначте та дайте характеристику ризикам при торгівлі валютою.
2. Які види лімітів застосовуються до валютних операцій?
3. Які Ви знаєте методи управління валютним ризиком?
4. Назвіть та опишіть основні параметри форвардного контракту.
5. Дайте характеристику ф'ючерсним контрактам та поясніть порядок

проведення операцій з ф'ючерсами на конкретному прикладі.

6. Дайте характеристику опціонним контрактам та поясніть порядок проведення операції з опціонними контрактами на конкретному прикладі.

7. Розкрийте суть операцій типу своп, охарактеризуйте процентні та валютні свопи.

Теми рефератів та доповідей

1. Використання валютних застережень як метод зниження валютного ризику при здійсненні міжнародних розрахункових операцій.

2. Стратегії управління валютним ризиком комерційного банку.

3. Використання строкових валютних операцій з метою хеджування валютного ризику.

4. Порівняльна характеристика рейтингової оцінки надійності довгострокових боргових зобов'язань України з боку провідних рейтингових агенцій світу.

Тестові завдання

1. Залежно від можливого результату ризику можна поділити:

- а) чисті та нечисті;
- б) чисті, нечисті, спекулятивні;
- в) чисті та виправдані;
- г) чисті та спекулятивні.

2. Ризик, що виникає при явній загрозі і веде до негативного і в кращому разі до нульового результату – це:

- а) чистий ризик;
- б) нечистий;
- в) спекулятивний;
- г) виправданий.

3. Головним банківськими ризиками є:

- а) ризик країни, кредитний, валютний;
- б) кредитний, валютний, процентний та ризик ліквідності;
- в) ризик країни, кредитний, процентний, валютний;
- г) валютний, процентний, ризик ліквідності.

4. Ризик, пов'язаний з імовірністю неповернення кредитів та несплати процентів за ними внаслідок невиконання боржником своїх зобов'язань перед банком – це:

- а) процентний ризик;
- б) валютний ризик;
- в) ризик ліквідності;
- г) кредитний ризик.

5. Ризик, пов'язаний насамперед з невизначеністю часу та напрямку майбутніх змін процентних ставок – це:

- а) ризик ліквідності;
- б) валютний;

- в) процентний;
- г) кредитний.

6. Політичні події та економічні умови у країні-контрагента, які можуть призвести до втрат у процесі ЗЕД – це:

- а) світовий ризик;
- б) ризик країни;
- в) валютний ризик;
- г) катастрофічний ризик.

7. Ризик втрат у зв'язку з несприятливою зміною вартості іноземної валюти відносно валюти держави, де розміщений банк – це:

- а) валютний ризик;
- б) ризик ліквідності;
- в) ризик країни;
- г) процентний ризик.

8. Ризик виникає для експортера, якщо імпортер неспроможний або не бажає здійснити платіж за контрактом має назву:

- а) ризик невиконання контракту;
- б) ризик неплатежу;
- в) валютний ризик;
- г) процентний ризик.

9. За характером і місцем виникнення валютні ризики поділяються на:

- а) операційні, трансляційні, технологічні;
- б) операційні, економічні, соціальні;
- в) трансляційні, економічні, соціальні;
- г) операційні, трансляційні, економічні.

10. Ризик пов'язаний з торговельними операціями, а також із грошовими угодами з фінансового інвестування та дивідендних платежів або отримання коштів в іноземній валюті в майбутньому – це:

- а) економічний ризик;
- б) технологічний;
- в) операційний;
- г) трансляційний.

11. Трансляційний ризик – це:

- а) ризик пов'язаний з торговельними операціями;
- б) ризик пов'язаний з можливістю втрати доходів;
- в) ризик пов'язаний з переоцінюванням активів, пасивів та прибутку у національну валюту;
- г) ризик пов'язаний з невизначеністю часу та напрямку майбутніх змін процентних ставок.

12. Ризик, що пов'язаний з порушенням контрагентами умов контракту – це:

- а) ризик невиконання контракту;
- б) ризик неплатежу;
- в) процентний ризик;

г) валютний ризик.

13. Застосування одного або декількох фінансових інструментів з метою повної або часткової компенсації змін вартості об'єкта або зобов'язаного з ним грошового потоку – це:

- а) об'єкт хеджування;
- б) хеджування;
- в) інструмент хеджування;
- г) ефективність хеджування.

14. Активи, зобов'язання або майбутня операція, що створюють для підприємства ризику зміни вартості, або зміна грошових потоків – це:

- а) об'єкт хеджування;
- б) інструмент хеджування;
- в) хеджування;
- г) ефективність хеджування.

15. Фінансовий інструмент вартість або грошовий потік від якого, як очікується, буде компенсувати зміни вартості або потоку коштів об'єкта хеджування – це:

- а) операція хеджування;
- б) об'єкт хеджування;
- в) ефективність хеджування;
- г) інструмент хеджування.

16. Угода між двома контрагентами про умови проведення операцій купівлі-продажу визначеної суми валютних засобів на встановлену дату в майбутньому з фіксацією курсу в момент укладання контракту – це:

- а) форвардний контракт;
- б) коносамент;
- в) індосамент;
- г) вексель.

17. В якості інструмента хеджування може використовуватися:

- а) чек;
- б) коносамент;
- в) форвардний контракт;
- г) вексель.

18. Операція хеджування вважається ефективною, якщо фактичне значення коефіцієнта ефективності хеджування знаходиться в межах:

- а) 0,3...1,5;
- б) 0,8...1,25;
- в) 0,8...1,5;
- г) 0,5...1,25.

19. Співвідношення фактичної вартості або грошового потоку об'єкта хеджування до вартості або грошового потоку від інструмента хеджування називається:

- а) інструмент хеджування;
- б) операція хеджування;
- в) об'єкт хеджування;

г) коефіцієнт ефективності хеджування.

20. Для забезпечення хеджування довгострокового валютного ризику використовують:

- а) валютні свопи;
- б) опціон;
- в) валютний опціон;
- г) фондовий своп.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Литвин М.В. Посібник до вивчення дисципліни «Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції» / М.В. Литвин, Н.В. Стукало. – Д.: РВВ ДНУ, 2014. – 64 с.

2. Котковський В.С. Банківські операції [навч. посіб.] / В.С. Котковський, О.В. Неізнана – К.: Кондор, 2011. – 498 с.

3. Боришкевич О.В., Краснова І.В., Білошапка В.С. Баріда Н.П., Макаренко О.І., Краснов В.Г.. Валютне регулювання та контроль: [навч. посіб.] / О.В. Боришкевич (заг. ред.). — К: КНЕУ, 2008. — 400с.

4. Боринець С.Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини: [підручник] / С.Я. Боринець – К.: Т-во “Знання”, 2008. – 582 с.

5. Віднійчук-Вірван Л.А. Міжнародні розрахунки і валютні операції [навч. посіб.] / Л.А. Віднійчук-Вірван. – Львів: ПП „Магнолія 2006”, 2010.- 214 с.

Допоміжна

6. Савлук М.І. Міжнародні розрахунки та валютні операції [навч. посіб.] / О.І. Береславська, О.М. Наконечний, М.Г. Пясецька та ін.; За заг. ред. М.І. Савлука. - К.: КНЕУ, 2002. - 392 с.

7. Мороз А.М. Банківські операції: [підручник] / За ред. А.М. Мороза. - К.: КНЕУ, 2008. – 608 с.

8. Руденко Л.В. Міжнародні кредитно – розрахункові і валютні операції [підручник] / Л.В. Руденко. – К.: ЦУЛ, 2003, - 616 с.

9. Руденко Л.В. Організація міжнародних кредитно – розрахункових операцій в банках: [навч. посіб.] / Л.В. Руденко – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 376 с.

10.Петрашко Л.П. Валютні операції [навч. посіб.] / Л.П. Петрашко. - К.: КНЕУ, 2001. - 204 с.

11. Примостка Л.О. Управління банківськими ризиками / За ред. Л.О. Примостки – К.: КНЕУ, 2007.- 600 с.

Інформаційні ресурси

12. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: Закон України від 07.12.2000 р. №2121-III. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
13. Про Національний банк України [Електронний ресурс]: Закон України від 20.05.1999 р. №679-XIV. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
14. Про обіг векселів в Україні [Електронний ресурс]: Закон України від 05.04.2001 р. №2374-III. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
15. Про платіжні системи та переказ грошей в Україні [Електронний ресурс]: Закон України від 10.01.2002 р. № 2921-III. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
16. Про інвестиційну діяльність [Електронний ресурс]: Закон України від 18.09.1991 р. №1560-XII. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
17. Про систему валютного регулювання та валютного контролю [Електронний ресурс]: Декрет КМУ №15-93 від 19.02.1993 р. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
18. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №492 від 12.11.2003 р. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
19. ІНКОТЕРМС, 2000 р.
20. Єдиний чековий закон, затверджений Женевською конвенцією, 1931 р.
21. Єдиний закон про простий та переказний вексель, прийнятий Женевською Вексельною конвенцією, 1930 р.
22. Уніфіковані правила та звичаї для документарних акредитивів. Публікація МТП №500, 1993р.
23. Уніфіковані правила для інкасо. Публікація МТП №522, 1996 р.
24. Уніфіковані правила для гарантії. Публікація МТП №458, 1992 р.
25. Про Українську міжбанківську валютну біржу [Електронний ресурс]: Постанова НБУ № 50 від 08.07.1993 р. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
26. Про порядок здійснення уповноваженими банками операцій за документарними акредитивами в розрахунках за зовнішньоекономічними операціями [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №514 від 03.12.2003 р. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
27. Про зупинення операцій, арешт та примусове списання коштів в іноземній валюті та банківських металах [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №515 від 03.12.2003 р. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
28. Інструкція з організації перевезень валютних цінностей та інкасації коштів в установах банків України [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №520 від 03.12.2003 р. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
29. Положення про валютний контроль [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №49 від 08.02.2000 р. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
30. Положення про порядок та умови торгівлі іноземною валютою [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №281 від 10.08.2005 р. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
31. Правила використання готівкової інвалюти на території України [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №200 від 30.05.2007 р. - Режим

доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)

32.Правила здійснення переказів іноземної валюти за дорученням та на користь фізичних осіб [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №486 від 14.10.2004 р. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)

33.Про скасування обов'язкового продажу надходжень в іноземній валюті на користь резидентів[Електронний ресурс]: Постанова НБУ №101 від 31.03.2005 р. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)

34.Правила проведення торговельної сесії та здійснення окремих операцій, пов'язаних з купівлею–продажем іноземних валют та банківських металів [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №281 від 10.08.2005 р. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)

35.Інструкція про переміщення готівки і банківських металів через митний кордон України [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №148 від 27.05.2008 р. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)

36.Про порядок організації і здійснення валютно–обмінних операцій на території України [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №502 від 12.12.2002 р. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)

37.Про встановлення офіційного курсу гривні до іноземних валют та курсу банківських металів [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №496 від 12.11.2003 р. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)

38.Положення про здійснення уповноваженими банками операцій з банківськими металами [Електронний ресурс]: Постанова НБУ № 325 від 06.08.2003 р. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)

39.Правила реєстрації кореспондентських рахунків банків НБУ [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №343 від 04.09.2001 р. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)

40.Положення про відкриття та функціонування кореспондентських рахунків банків–резидентів та нерезидентів в іноземній валюті та кореспондентські рахунки банків–нерезидентів в гривні [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №118 від 26.03.1998 р. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)

41.Положення про порядок реєстрації договорів про членство або участь у міжнародних платіжних системах та узгодження правил систем переказу коштів, створених банками–резидентами [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №348 від 25.09.2007 р. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)

42.Правила резервування коштів за залученими уповноваженим банком депозитами і кредитами (позиками) в іноземній валюті від нерезидентів [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №171 від 18.06.2008 р. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)

43.Правила здійснення за межі України та в Україні переказів фізичних осіб за поточними валютними неторговельними операціями та виплати в Україні [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №496 від 29.12.2007 р. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)

44.Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс] / Режим доступу: www.minfin.gov.ua

45.Сайт Верховної ради України – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

46.Сайт Національного банку України - Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.

47.Національна бібліотека ім.. Вернадського – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.

48.Сайт економічних новин та інформації – Режим доступу: <http://www.economics.com.ua>

Навчальне видання

Неізнана Олена Володимирівна

Кафедра фінансів і банківської справи

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

ВАЛЮТНИЙ РИНОК

Формат 60×84/8. Ум. др. арк. - 3.

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського
50005, Дніпропетровська обл.,
м. Кривий Ріг, вул. Трамвайна, 16.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4929 від 07.07.2015 р.